

KOLEDAR

za
prestopno
leto

1964

4907 / 1399

*TRINKOV
KOLEDAR*

ZA BENEŠKE SLOVENCE

LETO

1964

....

Izdali delavci v Belgiji

Tisk. Budin - Gorica

LETO 1964

je prestopno leto in ima 366 dni ali 52 tednov in dva dni. Začne se s sredo in konča s četrtkom. — Leto 1964 je 2717. po ustanovitvi Rima (l. 753 pr. Kr.).

ZACETEK LETA

Državno leto se začne 1. januarja.
Cerkveno leto se pa začne s prvo adventno nedeljo 29. novembra.

LETNI ČASI

Pomlad se prične 20. marca ob 15. uri in 10 minut.
Poletje se pojavi 21. junija ob 9. uri in 57 minut.
Jesen se začne 23. septembra ob eni uri in 17 minut.
Zima pa zavlada 21. decembra ob 20. uri in 50 minut.

POSTI

Cerkev zapoveduje vzdržek mesa in mesnih omak vsak petek, ob kvatrnih dneh, na pepelnično sredo, na dan pred Binkoštni, Vnebovzetjem, Vsemi svetimi in Božičem.

Post, to je poleg vzdržka samo enkrat na dan do sitega se najesti (od 21. do 60. leta), je cerkveno zapovedan: na pepelnično sredo, kvatrne dneve in na vilije pred zgoraj naštetimi prazniki. Vsaka škofija ima poleg tega še svojo postno postavo.

Postni čas traja od pepelnice do velike sobote.

Predpostne nedelje so tri, postne pa štiri. Povelikonočnih je pet, pobinkoštnih 27, adventne so štiri.

PRAZNIKI

Prazniki se delijo v *stalne*, katere obhajamo vedno na isti dan. Drugi so pa *premakljivi*, ki se ravnajo po Veliki noči, katera se obhaja na prvo nedeljo po pomladanski polni luni, letos 28. marca. Ker je naslednji dan nedelja, bo letos Velika noč že 29. marca. Ne more pa biti pred 22. marcem in ne po 25. aprilu. Če pa je polna luna na nedeljo, se praznuje Velika noč naslednjo nedeljo.

Ko je določena Velika noč, se drugi prazniki takole ravnajo: 1. predpostna nedelja ali septuagesima 63 dni pred Veliko nočjo; pepelnica (na sredo) 46 dni prej. Po veliki noči pa: 39 dni potem je Vnebohod; 49 dni potem so Binkošti; 56 dni potem Sv. Trojica; 60 dni potem Sv. Rešnje Telo. Prva adventna nedelja je četrta, šteto od Božiča nazaj.

CERKVENIH ZAPOVEDANIH PRAZNIKOV je deset:

- Novo leto ali osmina po Rojstvu: 1. januarja
- Razglašenje Gospodovo: 6. januarja
- Sveti Jožef: 19. marca
- Vnebohod: premakljiv
- Sv. Rešnje Telo: premakljiv
- Sv. Peter in Pavel: 29. junija
- Vnebovzetje: 15. avgusta
- Vsi sveti: 1. novembra
- Brezmadežno spočetje: 8. decembra
- Božič: 25. decembra

DRŽAVNI PRAZNIKI

Dan vstaje: 25. aprila

Praznik dela: 1. maja

Proglasitev republike: 2. junija

Zedinjenje Italije: 4. novembra.

Cerkveni prazniki so vsi priznani od države.

CIVILNE SLOVESNOSTI (skrajšan urnik v drž. uradih in izvešanje zastav):

Lateranska pogodba: 11. februarja

Zavetnika Italije (sv. Frančišek in sv. Katarina):
4. oktobra.

SONČNI IN LUNINI MRKI

V letu 1964 bodo štirje *sončni* in dva *lunina* mrka.

1) Delni sončni mrk 14. januarja, pri nas neviden

2) Delni sončni mrk 10. junija, pri nas neviden

3) Popolni lunin mrk 24. junija ob 22. uri in 48 minut, konec 25. junija ob 5. uri in 14 minut. Opazovali ga bomo lahko tudi mi.

4) Delni sončni mrk 9. julija; pri nas neviden

5) Delni sončni mrk 3./4. decembra, pri nas neviden

6) Popolni lunin mrk 19. decembra; viden tudi pri nas.

Msgr. IVAN TRINKO

- 1 S** Novo leto, Obrez. Gosp.
2 Č Presveto ime Jezusovo
3 P Genovefa, dev.; Anter
4 S Tit, škof; Angela dev.
5 N Amelija dev., Telesfor
6 P Sv. Trije kralj, Razglaš.
7 T Zdravko, Lucijan
8 S 40 mučenikov, Severin
9 Č Adrijan škof, Julijan
10 P Aldo pušč., Domicijan
11 S Pavlin škof, Higin papež
12 N 1. po Razgl., sv. Družina
13 P Veronika dev., Leoncij
14 T Hilarij škof, Srečko
15 S Maver opat, Veljko
16 Č Marcel papež, Oton
17 P Anton pušč., Sulpicij
18 S Priska muč., Liberata
19 N 2. po Razgl., Marta dev.
20 P Fabijan in Sebastijan
21 T Neža devica
22 S Vincenc muč., Viktor
23 Č Zaroka Marije Device
24 P Felicijan, Babila vd.
25 S Spreobrnjenje sv. Pavla
26 N 3. po Razgl., Polikarp
27 P Janez Zlatoust, Elvira
28 T Ciril patriarh, Tilen
29 S Frančišek Saleški,
30 Č Martina dev, Savina
31 P Sveti Janez Bosco

☾

☾

☾

☾

- 1 S Ignacij škof, Brigida
 2 N Seksagezima, Svečnica
 3 P Blaž škof, Oskar
 4 T Gilbert spozn., Bojana
 5 S Agata devica
 6 Č Doroteja muč., Teofil
 7 P Romuald opal, Ksenija
 8 S Honorat škof, Jakovina
 9 N Kvinkvagezima - Matija
 10 P Viljem pušč., Skolastika
 11 T Lurška Mati božja, Pust
 12 S Pepelnična sreda
 13 Č Foska devica, Mavra
 14 P Valentin mučenik
 15 S Favstin muč., Jordan
 16 N 1. postna nedelja - Danilo
 17 P Donat muč., Silvin
 18 T Simeon škof, muč.
 19 S Konrad pušč., Mansuet
 20 Č Elefterij škof, Zenobij
 21 P Irena devica, Fortunat
 22 S Marjeta Kortonske, devica
 23 N 2. postna ned. - Peter Dam.
 24 P Matija apostol, Bogdan
 25 T Viktorin, Valburga, devica
 26 S Porfirij škof, Andrej
 27 Č Gabrijel žalostne Matere b.
 28 P Roman spoz., Makarij
 29 S Justin mučenec

Civilna slovesnost

1. kvatre

M A R E C

- 1 N 3. postna nedelja, Albin šk.**
 2 P Bazilij opat, Simplicij
 3 T Kurigunda kraljica, Kamila
 4 S Kazimir spoznavalec
 5 Č Janez od križa, Adrijan
 6 P Felicita in Perpetua
 7 S Tomaž Akvinski, cek, uč.
- 8 N 4. postna nedelja, Gasard**
 9 P Frančiška rimska, spozn.
 10 T Klavdij muč., 40 mučencev
 11 S Konstantin, Heraklij
 12 Č Gregor Veliki, papež
 13 P Henrik kralj, Roderik
 14 S Matilda kr., Inocenc
- 15 N Tiha nedelja, Longin, Prob**
 16 P Hilarij in Tacijan, muč.
 17 T Patricij škof, Jedert
 18 S Ciril jeruzalemski škof
19 Č Sv. Jožef, ženin Marije D.
 20 P Klavdija mučenka
 21 S Benedikt opat, Serapijon
- 22 N Cvetna nedelja, Caharija**
 23 P Domicijan in tov. muč.
 24 T Gabrijel nadangel
 25 S Marijino oznanjenje
 26 Č Emanuel muč., Teodor
 27 P Janez Damaščan, Rupert
 28 S Janez Kapistran, Sikst III.
- 29 N Velika noč - Vstaj. Gosp.**
30 P Velikonočni ponedeljek
 31 T Benjamin muč., Modest

- 1 S Hugon škof, Bogomila
 2 C Frančišek Pavelski, spozn.
 3 P Rihard škof, Hionija
 4 S Izidor škof, Dori
5 N Bela nedelja, Monika
 6 P Diogen škof, Celestin papež
 7 T Herman spozn., Klotar
 8 S Dionizij škof, Albert
 9 C Marija Kleofa, devica
 10 P Terencij muč., Makarij
 11 S Leon Veliki papež
12 N 2. povelikonočna - Zenon
 13 P Hermenegild spozn., Ida
 14 T Justin mučenec, Valerijan
 15 S Anastazija dev., Justin
 16 C Lambert škof, Bernardka
 17 P Anicet papež, Robert
 18 S Apolonij in Elevterij muč.
19 N 3. povelikonočna - Ema
 20 P Elijana devica, Adalgiza
 21 T Anselm cerkv. uč., Simeon
 22 S Soter in Gaj mučenca
 23 C Adalbert škof, Vojteh
 24 P Jurij mučenik, Igor
25 S Marko evang., oblet. osvob.
26 N 4. povelikonočna ned.
 27 T Peregrin opat, Cita muč.
 28 T Vital in Valerija, spozn.
 29 S Sever škof, Marina muč.
 30 C Katarina Sienska, Marijan

M A J

- 1 P Sv. Jožef delavec
 2 S Patrocinij sv. Jožefa
 3 N 5. povelikonočna, Juvenal
 4 P Florijan, Gotard škof
 5 T Evlogij muč., Pij V.
 6 S Judita mučenka, Janez lat.
 7 Č Vnebohod Gospodov
 8 P Bonifacij IV. papež
 9 S Gregor nacianski škof
 10 N 6. povelikonočna, Antonin
 11 P Sigismund škof, Žiga
 12 T Pankracij in tov., muč.
 13 S Servacij škof, Robert
 14 Č Bonifacij škof, Fortunat
 15 P Ivan La Salle, spoznavavec
 16 S Janez Nepomuk, Ubald škof
 17 N Binkoštna nedelja - Pashal
 18 P Feliks spoznavavec
 19 T Peter Celestin, Ivo škof
 20 S Bernard Sienski spoznavavec
 21 Č Viktor mučenik, Valentin
 22 P Rita da Cascia, Julija dev.
 23 S Deziderij škof,
 24 N 1. pobinkoštna - Sv. Trojica
 25 P Urban papež, Gregor VII.
 26 T Filip Neri, spoznavavec
 27 S Natalija dev., Beda
 28 Č Presveto Rešnje Telo
 29 P Marija Magdalena Pac.
 30 S Ferdinand kralj, Devica Orli.
 31 N 2. pobinkoštna - Angela

☾

☾

☾

2. kvatre

☾

1 P Fortunat spozn., Simeon

2 T Erazem škof, Marcellin muč.

3 S Klotilda kraljica, Pavla

4 Č Kvirin škof, Frančišek

5 P Presveto Srce Jezusovo

6 S Norbert škof, Bertrand

7 N 3. pobinkoštna - Robert

8 P Medard škof, Maksim škof

9 T Primož in Felicijan muč.

10 S Marjeta kraljica, Boogmil

11 Č Barnaba apostol, Marcijal

12 P Janez Fakund, Leon III.

13 S Anton Padovanski, spozn.

14 N 4. pobinkoštna - Bazilij

15 P Vid in tovariši, mučenci

16 T Avrelijan muč., Jošt pušč.

17 S Adolf Ranieri škof, Lavra

18 Č Efrem Sirski, c. muč.

19 P Gervazij in Protazij, muč.

20 S Silverij papež, Florentina

21 N 5. pobinkoštna - Alojzij

22 P Ahac muč., Pavlin Nol.

23 T Nazarij spozn., Agripina

24 S Kres, Janez Krstnik pušč.

25 Č Viljem opat, Henrik škof

26 P Janez in Pavel muč.

27 S Ladislav kralj, Hema kr.

28 N 6. pobinkoštna - Atilij

29 P Peter in Pavel apostola

30 T Emilija devica, Oton sp.

Proglasitev republike - drž. praznik

- 1 S Presveta Rešnja Kri
 2 C Obiskovanje Marije Device
 3 P Irenej muč., Leon II. papež
 4 S Urh škof, Berta devica
5 N 7. pobink. - Ciril in Metod
 6 P Izaija prerok, Marija Gor.
 7 T Vilibald škof, Pulherija
 8 S Kilijan škof, Elizabeta kr.
 9 C Nikolaj in tovariši m.
 10 P Amalija devica, Ljuba
 11 S Pij I. papež, Olga
12 N 8. pobink. - Mohor in Fort.
 13 P Marjeta dev., Anaklet p.
 14 T Bonaventura škof
 15 S Henrik kralj, Vladimir
 16 C Karmelska Mati božja
 17 P Aleš spozn., Marcelina dev.
 18 S Kamil Lelijski spozn.
19 N 9. pob. - Vincencij Pav.
 20 P Hieronim spozn., Marjeta
 21 T Danijel prerok, Prakseda
 22 S Marija Magdalena, Teofil
 23 C Apolinarij škof in mučenik
 24 P Kristina devica, Boris
 25 S Jakob star. apostol, Krištof
26 N 10. pobinkoštna - Ana
 27 P Pantaleon muč., Rudolf
 28 T Nazarij in tov. mučenci
 29 S Marta devica, Beatrika
 30 C Abdon in Senen, mučenika
 31 P Ignacij Lojolski spozn.

- 1 S Vezi sv. Petra, Makabejci
 2 N 11. pob. - Alfonz Liguori
 3 P Najdenje sv. Štefana, Lidija
 4 T Dominik spoznavavec
 5 S Marija Snežnica, Ožbolt
 6 Č Gospodovo spremenjenje
 7 P Kajetan spozn., Donat m.
 8 S Cirijak in tov., Hermina
 9 N 12. pobink. - Janez Vianej
 10 P Lovrenc muč., Pavla dev.
 11 T Tiburcij muč., Suzana dev.
 12 S Klara devica, Hilarija
 13 Č Hipolit in Kasijan, muč.
 14 P Evzebij spozn., Atanazija
 15 S Vnebovzetje Marije Device
 16 N 13. pobink. - Rok spozn.
 17 P Hijacint spozn., Julijana
 18 T Helena cesarica, Agapit m.
 19 S Julij muč., Ludvik Tol.
 20 Č Bernard c. uč., Samuel pr.
 21 P Ivana Frančiška Šantal, sp.
 22 S Timotej muč., Hipolit škof
 23 N 14. pobink. - Filip Benicij
 24 P Jernej apostol, Ptolomej
 25 T Ludovik kralj, Patricija
 26 S Cefirin papež, Bernard
 27 Č Jožef Kalasancij, spozn.
 28 P Avguštin, cerkv. učen k
 29 S Obgl. Janeza Krstnika
 30 N 15. pobink. - Roza Lin.
 31 P Rajmund spozn. - Izabela

SEPTEMBER

- 1 T Egidij opat, Verena
2 S Štefan kralj, Maksima dev.
3 C Doroteja in tov., mučenice
4 P Rozalija devica, Ida
5 S Lavrencijan škof, Viktorin
- 6 N 16. pobink. - Petronij**
- 7 P Regina devica, Marko
8 T Rojstvo Marije Device
9 S Peter Klaver spozn.
10 C Nikolaj Tolentinski spozn.
11 P Prot in Hijacint, muč.
12 S Ime Marijino, Gvido sp.
- 13 N 17. pobinkoštna - Mavrilij** (
- 14 P Povišanje sv. križa
15 T Marija Devica sedem žalosti
16 S Kornelij, Ljudmila vdova
17 C Lambert škof, Elda devica
18 P Jožef Kupertin, Zofija muč.
19 S Januarj škof mučenik
- 20 N 18. pobinkoštna - Evstahij**
- 21 P Matej apostol evangelist
22 T Mavricij muč., Tomaž VII.
23 S Lin papež, Tekla devica
24 C Marija Dev. rešiteljica jetn.
25 P Avrelija devica, Kleofa
26 S Ciprijan in Justina, muč.
- 27 N 19. pob. - Kozma in Dam.**
- 28 P Venceslav kralj, Salamon
29 T Mihael nadangel
30 S Hieronim cerkv. učenik

3. kvatre

- 1 C Remigij škof, Sever
 2 P Angeli varuhi, Teofil spozn.
 3 S Terezija Deteta Jezusa
4 N 20. pobink. - Frančišek As.
 5 P Placid in tov. - Flavijana
 6 T Bruno spozn., Fides
 7 S Marija kraljica rožn. venca
 8 C Brigita spozn., Pelagija
 9 P Dionizij muč., Publija
 10 S Frančišek Borgia spozn.
11 N 21. pobink. - Firmin škof
 12 P Maksimilijan škof, Serafin
 13 T Edvard kralj, Hugolin
 14 S Kalist papež, Borut
 15 C Tereza Avilska, spozn.
 16 P Gal opat, Gerard
 17 S Hedvika kr., Marija Marjeta
18 N 22. pobink. - Luka evang.
 19 P Peter Alkantarski, Etbin
 20 T Irena devica, Felicijan
 21 S Uršula in tov., mučenice
 22 C Donat škof, Vera
 23 P Severin škof, Klotilda
 24 S Rafael nadangel
25 N 23. pobink. - Krišpin
 26 P Evarist papež - Amadej
 27 T Frumencij škof, Antonija
 28 S Simon in Juda apostola
 29 C Ermelinda devica, Narcis
 30 P Alfonz Rodriguez, Klavdij
 31 S Volbenk škof, Kvintin

NOVEMBER

1 N 24. pobink. - Vsi sveti

- 2 P Spomin vernih duš, Just
- 3 T Hubert škof, Viktorin škof
- 4 S Karel Boromejski škof
- 5 C Čoharija in Elizabeta
- 6 P Lenart opat, Kalinik
- 7 S Ernest opat, Engelbert škof

☉ Državni praznik

8 N 25. pobink. - Bogomir škof

- 9 P Teodor mučenik, Agripin
- 10 T Andrej Avelinski, spozn.
- 11 S Martin škof, Davorin
- 12 Č Renat muč., Martin
- 13 P Stanislav Kostka spozn.
- 14 S Jozafat Kunčevič škof

15 N 26. pobink. - Albert Veliki

- 16 P Otmar opat, Edmund kralj
- 17 T Gregor Čudodelnik škof
- 18 S Odon opat, Roman muč.
- 19 C Elizabeta kraljica
- 20 P Feliks V. papež, Edmund
- 21 S Darovanje Marije Device

22 N 27. pobink. - Cecilija

- 23 P Klemen papež, Felicita
- 24 T Janez od križa, Flora devica
- 25 S Katarina devica, Erazem
- 26 C Konrad škof, Silvester
- 27 P Lenart Portomavriški
- 28 S Jakob spozn., Gregor III.

29 N 1. adventna - Saturnin

- 30 P Andrej, apostol, Justina

- 1 T Eligij škof, Natalija
 2 S Pavlina muč., Bibijana
 3 Č Frančišek Ksaverij spozn.
 4 P Barbara devica
 5 S Saba opat, Julij mučenik
6 N 2. adventna - Miklavž
 7 P Ambrož cerkv. uč., Urban
8 T Brezmadežno spočetje M. D.
 9 S Peter Furije škof, Delfina
 10 Č Melhijad papež
 11 P Damaz papež, Evtihij
 12 S Amalija spozn.
13 N 3. adventna - Lucija muč.
 14 P Spiridijon opat, Konrad
 15 T Kristina devica, Valerijan
 16 S Evzebij škof, Albina dev.
 17 Č Lazar škof, Viviana dev.
 18 P Gracijan škof in mučenik
 19 S Favsta devica, Darij
20 N 4. adventna - Evgenij
 21 P Tomaž apostol, Severin
 22 T Demetrij in Honorat muč.
 23 S Viktorija devica, Vlasta
 24 Č Sveti večer, Adam in Eva
25 P Božič - Rojstvo Gosp.
 26 S Štefan, prvi mučenik
27 N Janez Evangelist apostol
 28 P Nedolžni otročiči
 29 T David kralj, Tomaž muč.
 30 S Evgen škof, Liberij
 31 Č Silvester papež

4. kvatre

V Trinkov spomin

Najlepša beneška zvezda
končala sijajno je pot,
Odjeknila pesem turobna
za Trinkov smrtni odhod.

Ugasnila svetla je luč,
zamejski hčerki dolgi sijaj
zgubil se v mračno je noč.
Ves rod sirota je zdaj.

Spomin nanj še vedno blestì,
kot žar sijajnega kresa,
iz srca v srcé govori,
do Trinka v sveta nebesa.

Zdravko

Hiša, ki ga je vzgojila...

*»Cvetlice ve in ti, voda,
studenec, log, gorà moja,
presladki, ljubi ti moj dom,
kedaj vernil se k tebi bom?»*

*Oj pridi berž veseli čas,
da videl bom domačo vas;
o pridi čas, o pridi že,
Tak' kliče žalostno serce.«*

Takšni glasi so se izvili iz drhtečega Trinkovega srca, ko se je spomnil v videmskih šolah na domačo vas in rojstni dom na sončnih bregih zelenega Matajurja. Zgornje kitice z naslovom »Hrepenenje po domu« je napisal kot mlad bogoslovec v še neizbrusenem jeziku, a iz njih vre želja, da bi na široko razprostrl rokè in v enem samem objemu prižel na srcè vso svojo matajursko zemljo. V rokopisni ostalini vidim skromen zvezek, kakršne so uporabljali dijaki za preparacije; obseg ima petnajst krat dvajset in pol centimetra. Na notranji strani nosi s tušem izrisan naslov:

IV. snopič - 1880

Pesmice

Janez Trinko - Tarčmunjan

V take zvezke je pesnik na meji dveh sosedov pisal svoje prvence.

S ponosom se je podpisoval Tarčmunjan, sin svoje vasi, zvest skromni rodni hiši.

Pohitimo še mi tja gor na Tarčmunsko gorò po strmi in od vode razriti poti. Spotoma bomo gotovo srečali ljudi, ki hite z oprtnjaki skozi kostanjeve hoste v Nediško dolino.

»Kakuó? — Dobró?« jih povprašajmo. »Bože Buoh pomáu,« odgovore. Še »Sréčno« in že izza ovinka odzdravijo: »Bóžima!«

Tudi naš pesnik je kot deček večkrat hodil pod jesen isto pot v Furlanijo na »barat«, to se pravi zamenjat »burje« ali kostanj za »sirak«, da je bilo za polento. — Izza obronka se še prikaže značilni zvonik trčmunske cerkve. V Trčmunu smo, v Trinkovi rojstni vasi, ki se stiska sredi košatega drevja. Pravzaprav sta dve vasici, zgornja in spodnja; v tej se je rodil mož, ki je že z mladih let spoznal in vedel, da drži prav prek Matajurjevega sveta most med dva naroda mejaša.

»Pri Pjernovih« so rekli hiši, ki je Trinka rodila in vzgojila. Družina je nosila to domače ime po Trinkovem dedu Petru, ki je umrl leta 1861. Rod pa izvira iz Cepletišč, odkoder se je priselil na Tarčmun praded Štefan, rojen leta 1735. Ves Trčmun se stiska 705 metrov visoko nad podzemsko jamo. Pravijo ji »Velika jama«, odkril jo je Trinko sam in je našel v njej še prazgodovinske ostaline. Rojstna hiša, kot jih je na stotine podobnih po teh gorskih krajih, stoji na kraju vasi, na strmini odkoder se odpira čudovit razgled na vse strani. Bližnji sosedje so bili Gošnjaki, Vogriči, Petričiči. Novi dom, prijazno dvonadstropno hišo, je Trinko pozidal okrog leta 1930, malo vstran od stare, na obronku. Obrnjena je proti zahajajočemu soncu. Čeprav skromna, se je ta domačija priljubila Trinku posebno ko je v večerni zarji zableščal iz priproščine pravi — dom sredi tihe gorske lepote.

V ta »očine raj« je vedno plavala pesnikova misel in obletavalala njegovo rodno bajtico, ki jo opeva v tretjem zvezku svojih pesniških rokopisov. Skromen, a prisrčen je pesnikov pozdrav z naslovom »Bajtica moja« :

*Na hribu imam bajtico,
prijazno, malo, belo.
Pri nji je duša radostna
pri nji srcè veselo.*

*Je krasen gaj za bajtico,
v njem ptičev so krdela.
Iz dreva v drevje letajo,
prepevajo vesela.*

Vmes pa poje o prečistem viru vodice, pri njem je mlada travica in barvane cvetlice.

V tem idiličnem okolju se je rodil Ivan Trinko 26. januarja 1863. Oče Anton je bil svojak, mali posestnik. Umrli je že leta 1903. Trd delavec, pod grobo zunanostjo pa blaga duša. Še bolj mehka je bila mati Marija Golob, ki je umrla eno leto za možem. Novorojenca so nesli h krstu v farno cerkev v Šempeter ob Nadiži, kamor je takrat še spadala trčmunska kaplanija. Dali so mu ime Ivan Zlatoust. Imel je še brata Valentina in tri sestre. Terezija je bila redovnica v Brešiji. Ta in drugi dve sestri, Marija in Katarina, so umrle še ko je bil Trinko v Vidmu.

Pet otrok je vzredil ta delovni oče, garač v vsakdanjih skrbeh. Po njem je v mladega

Ivana prešla neukrotljiva sila neprestanega dela in snovanja, po materi pa mehkota in milina, ki je odsevala z obraza že mladega Trinka. Oče, mati, domačija so trije studenci, iz katerih se je pretakal v sinovo srce vir ljubezni do vere in domače zemlje.

Še kot otrok je prisluhnil pevni domači govoric in pravljicam o krivopetah, razbojnikih in podboneških kontrabantarih. Poslušal je, ko so fantje spravljali listje pod Matajurjevimi brdi in si ob mrazu zapeli tisto staro plestiško:

*»Kupe se spravjamo
an punkjac napravjamo;
listje gre dou,
gremo domou.«*

Tudi mirne, zdaj otožne, pa spet prešerne pesmi beneških Slovencev so budile že v fantiču veselje do pesmi in glasbe.

Mali Ivan je začel obiskovati ljudsko šolo šele z osmimi leti. V Jelini ga je najprej učila učiteljica Roza Koren. Spoznala je dečkovo brihtnost in ga je priporočila staremu kaplanu Tinetu Domenisu, ki je pavel v Trčmunu duše, pa tudi ovce, celih 54 let. Deček se je pridno učil, vmes je moral

pomagati pri delu, pa je tudi marsikatero burkasto uganil, kar tako mično popisuje v »*Naših paglavcih*«. Takih paglavskih popoldnevov je pa bilo le prekmalu konec. Kaplan Domenis je pregovoril očeta Tonaca, da je po končanem tretjem letu osnovnih nauk poslal Ivana v čedadске šole. Fant, katerega sprva niso hoteli niti vpisati v prvi razred, se je tako izkazal, da so ga odlikovali z zlato svetinjo. »Trčmunski puobič«, ki je prekosil vse čedadске »puobiče«, se ni hotel vrniti več kot navaden pastir na trčmunске planine. Mikale so ga in vabile, a on je v sebi čutil močnejši glas, ki ga je vabil na drugo pašo. Družina in hiša, soseka in domača zemlja so mu skoraj skrivnostno šepetali, naj se dvigne na pot, da postane voditelj in očak svojega ljudstva. Oče Tonac je v skrbeh prigovarjal, da je doma revščina in da kdo ga bo vzdrževal v videmskih šolah. Ivan je pa vztrajal in povedal, da bo odslej zanj skrbela božja previdnost, kot mu je doslej rezala duševni kruh in pogačo domača družina. Od ponosa se je zalesketalo visoko čelo mladeniču, ko se je odiočil in se zavedel, da mu celo revščina domače zemlje kaže pravo pot.

Poslovil se je od doma:

*»Cvetlice ve in ti, vodà,
studenec, log, gorà mojà,
presladki, ljubi ti moj dom!«*

Tako je Ivan Trinko stopil na pravo pot in je šel po njej visokim ciljem naproti.

NAŠI JUBILANTI LETA 1963

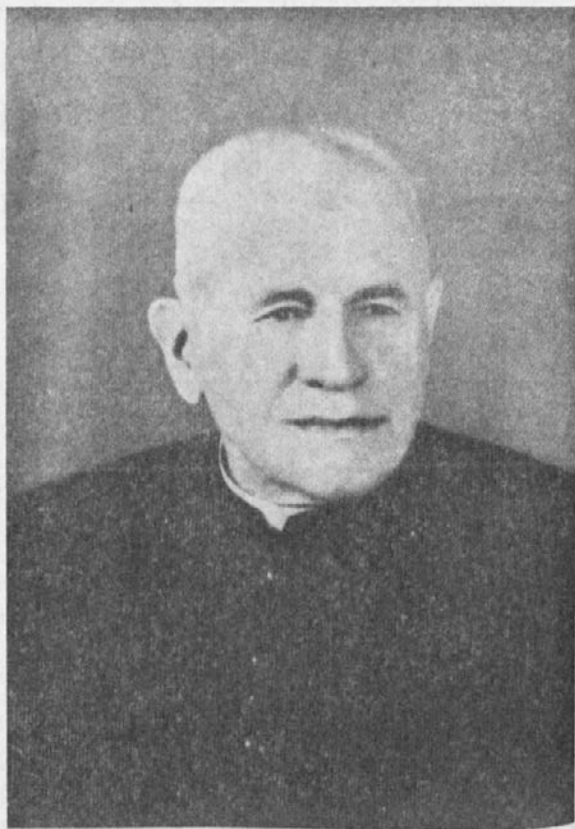

Zlatomašnik

JOŽEF KJAČIČ

Sredi poletja, 21. julija, se je vsa šentlenartska dolina, fara v Kozci in vsa Spodnja Mjersa razveselila, ko so zvonovi zaklenkali in oznanjali, da praznuje č. g. Jožef Kjačič zlato mašo.

Spodnja Mjersa je rodna vas visokega jubilanta. Revni, a žilavi ljudje so obdelovali zemljo v treh zaselkih: Mjersa, Pikon in Čemur. Hiše so razpostavljene 158 metrov visoko po prisojnem pobočju lepega grička z imenom Vajnica. Zemlja je ilovnata in la-

Zlatomašnik Jože Kjačič

pornata. Prav zaradi slabe in puste prsti jo imenujejo ljudje »mjersa«, od koder je dobil tudi kraj svoje ime.

V tem kraju se je rodil dne 18. decembra 1889 Antonu Kjačiču in Rozi Jušič mali Jože. Šibko dete, ki se je pa pozneje razvilo v postavnega gospoda, je oče še isti dan nesel v farno cerkev h krstu. V hiši je bilo šest otrok. Dva sta si izbrala duhovski poklic: sedanji zlatomašnik in prerano umrli kanonik goriškega kapitlja, msgr. Božo Kjačič.

Dne 20. julija 1913 je novomašnik Josip daroval prvo mašo v cerkvi Srca Jezusovega v Zgornji Mjersi. Velika slovesnost, na katero so prihiteli sosedje iz vse dekanije. Okrog novomašnika je bila zbrana družina in sorodniki, manjkala je le — dobra mama, katero je Bog poklical k sebi že šest let po prej.

Po prvi sv. maši so vsi mislili, da bo šel spet v semenišče, a ne več kot dijak, marveč kot profesor. Že v študentovskih letih so predstojniki cenili Kjačičev bistri um in razgledanost v vseh predmetih. Postavljen je bil že na mesto študijskega prefekta. Novomašnik je pa želel iti pastirovat med svoje ljudstvo. Postal je kurat v Briščih. A ne za dolgo, ker je izbruhnila prva svetovna

vojna in je bil poklican kot vojak med sanitejce. Po vojni se je vrnil med ljubljene farane v Brišče. Odtod je bil kasneje prestavljen v Šent Lenart, nato v Trčmun, Trinkovo rojstno vas. Med obema pastirjema beneških Slovencev je vzknilo tesno prijateljstvo. Trajalo je še potem, ko je poslala cerkvena oblast našega jublanta za župnika v Kozco, kjer še danes deluje v čast božjo in blagor ljudstva.

Gospodu

JOŽETU KJAČIČU
ob zlati njegovi maši

(Poje č. g. Valentin Birtič, dreški kurat)

*Oj lepa Lenarska dolina,
Oj, dragi ljubi rojstni kraj!
Sprejmi zlatomašnika sina,
pozdrav goreč, iskren mu daj.*

*Naznani novico veselo,
naj pluje iz vasi do vasi,
čez vso Beneško deželo,
naj slavna slovesnost slovi.*

*Družila bo srca hvaležna
mladih, starih in vernih ljudi,
rojila pa misli nežne
kot zlatomašnik uči.*

*Pol stoletja se je on trudil
za vero, za Boga, za dom,
pri ljudstvu se vedno mudil
ko grozil je strašni grom.*

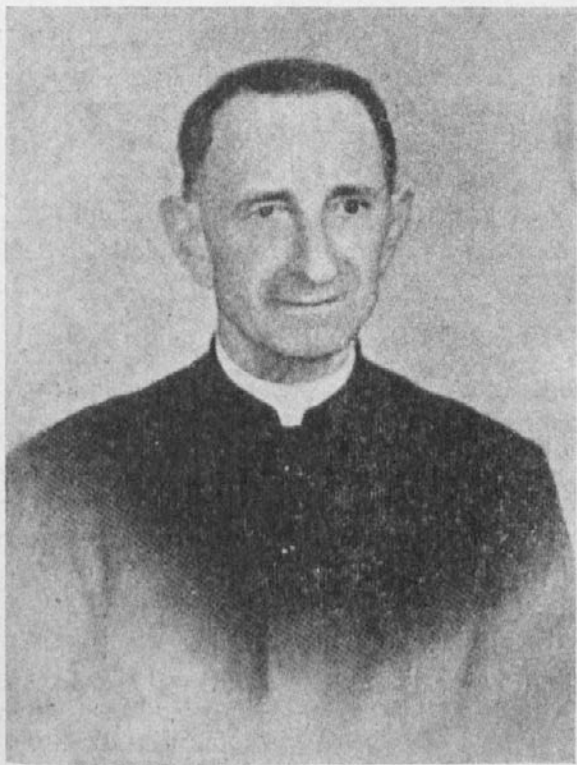
Srebrnomašnik

JOSIP CRAMARO

Častitljivega moža, delavnega, bistrega duha in zgovorne besede je dala tudi naša vas Platišče. Srebrnomašnik Jožef Cramaro je ta. Duhoven, ki je priljubljen in spoštovan pri svojih rojaki in pri sosedih Furlanah, med katerimi danes pastiruje.

Rodil se je 29. septembra 1877 v vasi Platišče. Kmečka streha je bil njegov krov, kot premnogih slovenskih duhovnikov in inteligentov v Beneški Sloveniji. Tudi ta jubilarant je videl jasno načrtano pot pred sabo, ki naj ga pripelje do cilja: pred oltar in med ljudstvo.

Po osnovni šoli je prišel v škofijsko gimnazijo videmskega semenišča, kjer je vzgajal buditelj Trinko bodoči rod. Ni še dobro končal bogoslovne nauke, že je moral obleči vojaško suknjo. Na bojišču je bil ranjen, nakopal si je malarijo. Trdo življenje pa ni mladeniča odvrnilo od svetlih ciljev. Dosegel je, kar je želel, in je bil posvečen v mašnika 8. julija 1923. Prva pot je pripeljala mladega duhovnega pastirja v težke in od-

Srebrnomašnik Josip Cramaro

maknjene rezijanske kraje. Deset let je bil za vikarja v Osojanah, deset let je tam vodil duše in zapuščene ljudi. Vsem je postal vse.

Jokali so farani za dobrim pastirjem, ko je odšel za vikarja v staroslavni Landar. Štirinajst let je čuval Landar in njegovo jamo. Zgodovina njegovega ljudstva se je odvijala skoro pred njegovimi nogami. Videl je vse borbe in trpljenje iz časov »kaplana Čedermaca«, tja preko druge svetovne vojne. V dežju in viharju, v vročini in pripeki je nosil naš jubilent tolažbe vsem potrebnim.

Leta 1947 so ga poklicali za župnika v Premariacco. Nadaljeval je delo tudi tukaj po svoji ravni poti. Delal je kot hlapec v vinogradu-Gospodovem tako, da si je nakopal bolezen in se je moral l. 1959 zdraviti v čedadski bolnišnici. Vrnil se je enako delaven med svoje farane in je ob slovesnosti svojega 40-letnega mašništva z njimi vred vzkliknil: »Šli smo skozi ogenj in vodo in Ti si nas potegnil na kraj hladu...«

Tudi č. g. Jožef Cramaro (Kramar) je eden izmed vrednih Trinkovih slednikov in sodobnikov, katerega se bo naše ljudstvo še dolgo s hvaležnostjo spominjalo.

Starinska cerkev

Onkraj hudournika Kozice, v samotni dolini pod zaselkom Pikoni, se skriva v gošči stara cerkev svetega Silvestra. Zakaj so jo naši predniki zgradili v odročnem kotičku slovensko-beneške zemlje, ni prav dognano. Stari ljudje pripovedujejo, da je nastala za časa turških navalov, ko so se vaščani zaobljubili, da postavijo svetišče, če jih zavetnik obrani pred neverniki.

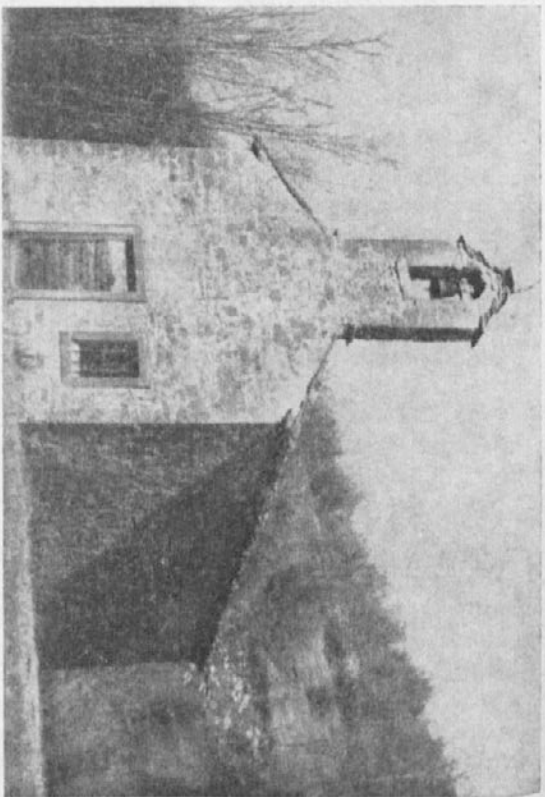
Cerkvica bo kmalu čakala pol tisočletja starosti. Za dokaz nam je na zunanji steni vklesan napis:

1498 XII Aprilis

master lucas

Mojster Luka, ki je pustil svoje ime še na marsikateri drugi cerkvi po naših gričih, jo je torej zgradil 12. aprila leta 1498.

Ukoreninjena je navada, da hodijo vsi farani v to cerkev k spovedi v velikem tednu. Zbirajo se tam tudi na drugo nedeljo v septembru, ko imajo »opasilo« ali praznik posvečenja. Cerkvenega patrona pa počastijo

Cerkev svetega Silvestra

31. decembra, takrat je njih »senjan«, to se pravi semenj in romanje k svetemu Silvestru.

Živo v spominu je pa tudi še mladim zaobljuba iz leta 1944. Takrat so bile okrog vasi hude bitke med nemškimi četami in partizani. Nemci so po svoji kruti navadi pobrali vse moške iz Mjerse, Pikonov in drugih vasi ter so jih odpeljali v čedadске zapore. To je bilo 6. oktobra. Domačini so takrat obljubili svojemu patronu vsakoletno cerkveno pobožnost in romanje k starodavni cerkvi, če bodo rešeni muk in nevarnosti.

Častitljiva je torej ta cerkev, ki je bila našim ljudem pribežališče pred Turki in pred novodobnimi krvoloki. Na poltisoč let zgodovine se ozira in še vedno vabi k sebi vse domačine v stiskah in potrebah.

Iz Orinkovih pesmi

Dragi! tudi tebi
Se pomlad poraja,
Na obzorju jasnem
Mlada zora vzhaja.

Novi dan nastopa,
Novo hrepenenje
Čez oltar te pelje
V delavno življenje.

Delavno življenje
Mika te in vleče,
Kot brodnika morje
Širno in šumeče.

Ladjica že mala
Te ob bregu čaka,
Da v življenje novo
Pelje te novaka.

Od gorâ zelenih
Mir tihote vêje,
A valovje bistro
Ziblje se in smeje.

Pa na cvetnem bregu
Znancev roj ti zvesti
Vošči dolge sreče
Po šumeči cesti.

Čolnek že se giblje.
Plovi, čolnek, plovi!
Ščitijo naj vedno
Blagi te duhovi!

Plovi! *Bog in narod,*
Kot dve zvezdi mili,
Kamorkoli ploveš,
Vedno te vodili!

Dvoje velikanov - ni jih več

PAPEŽ JANEZ XXIII.

V ponedeljek, 3. junija 1963 je klečala na trgu svetega Petra v Rimu množica 150 tisoč ljudi. Molili so za umirajočega papeža Janeza XXIII. Med sveto daritvijo, katero je opravljal kardinal Traglia na stopnišču pred baziliko, so se upirale oči vseh vernikov proti polrazsvetljenemu oknu v tretjem nadstropju vatikanske palače. Tam gori je z mirnim nasmehom na ustnih pričakoval smrt 262. naslednik svetega Petra 82-letni papež, ki mu je ves krščanski svet dal ime »dobri papež«. Kardinal je pravkar blagoslovil množico na trgu, ko se je zdravnik Mazzoni sklonil nad umirajočega in je v solzah izjavil: »Izdihnil je...«

Nekaj sekund pozneje je pretresla ves svet radijska vest: »Danes, v ponedeljek 3. junija, ob sedmi uri in devetinštirideset minut zvečer je sveto izdihnil v miru Gospodovem papež Janez XXIII.«

Luč v mrliški sobani je ugasnila, zasvetila je pa po vsem svetu nova luč — Janez XXIII., papež miru in ljubezni med vsemi narodi.

Razgibana je bila življenjska pot Angela Jožefa Roncallija, ki se je rodil 25. novembra 1881 v zaselku Brusico, v fari Sotto il Monte, ki leži v goratem delu pokrajine Bergamo. Doma so bili trdni kmetje, žilav rod, ki še danes orje rodno zemljo. V številni družini so nadarjenega dečka določili za duhovnika. Prišel je v deško in bogoslovno semenišče, najprej v Bergamo, od tam pa v Rim, kjer je leta 1904 doktoriral iz bogoslovnih ved. Prej je še opravil svojo vojaško dolžnost kot narednik pri saniteti. Po posvečenju je postal škofijski tajnik in semeniški profesor v Bergamu. Iz plodnega dela ga je iztrgala prva svetovna vojna. Po vojni so učenega in vzglednega duhovnika poklicali v Rim na odgovorno mesto pri »Propaganda Fide«, za širjenje misijonov.

Leta 1925 so poslali msgr. Roncallija, že kot naslovnega nadškofa, za apostolskega vizitatorja v Bolgarijo, nato kot papeževega zastopnika v Grčijo in Carigrad. V svojem skoro petnajstletnem bivanju na Balkanu se je poznejši papež do dobra seznanil s slovanskimi narodi in njih jeziki. Ljubezen do Slovanov toplo odseva iz apostolskega pisma »Magnifici eventus«, ob 11. stoletnici prihoda svetih bratov med slovanske narode.

Po koncu druge svetovne vojne je postal

papeški nuncij v Parizu. Tam ga doseže tudi sporočilo o povišanju v kardinala. Papež Pij XII. ga imenuje leta 1953 za patriarha v Benetkah. Vse sebi podrejene škofije je novi patriarh prenovil v verskem in socialnem duhu. Sam kmečki sin, je globoko razumel trpljenje nižjih slojev.

V priljubljenih Benetkah je ostal patriarh Roncalli do 12. oktobra 1958, ko se je odpeljal v Rim k volitvam novega papeža. Iz konklava je prišel kot papež Janez XXIII.

V kratkih treh letih in pol je 77-letni Petrov naslednik preosnoval z železno roko, z dobrim srcem in s pronicljivim duhom vesoljno Cerkev in ves svet.

Janez XXIII. je znal z modernimi prijemi uvajati nove metode, ki so potrebne v 20. stoletju, v dobi vesolja, atoma in splošne tehnične revolucije. Za ta namen je tudi sklical vesoljni cerkveni zbor. V vsem svojem življenju in vodstvu je pa bil vedno tak, kakor se je sam označil: »Želim biti vedno dober, dober z vsemi. Če je treba povedati resnico in vsò resnico, ne razumem, zakaj bi jo morali spremljati s strelami in puščicami s Sinaja, ne pa z mirom in vedrostjo Jezusa Kristusa na jezeru in na gori.«

To so besede velikega papeža.

PREDSEDNIK KENNEDY

»Pravi mož mora storiti vse, kar je dolžan, brez ozira na osebne posledice, kljub oviram, nevarnostim in pritiskom — to je temelj človeške družbe.«

Te pogumne besede je zapisal John Fitzgerald Kennedy, petintrideseti predsednik Združenih držav. Po teh smernicah je on uravnal vse svoje življenje in delo, odkar je stopil na pozorišče svetovne politike. Ni kraja na vsej zemeljski obli, kjer ne bi vsaj po imenu poznali tega moža, ki je postal vsem ljudem simbol napredka, svobode in blagostanja.

Tega moža danes ni več!

V petek 22. novembra ga je zadel v glavo strel iz puške zanešenega atentatorja v tesaškem mestu Dallasu. Tista krogla pa ni pogodila samo junaškega predsednika, marveč je zadela naravnost v srce ves kulturni svet, ki stremi po enakosti, napredku in svetovnem miru. O tem dejstvu so si edini vsi prvaki sedanjega sveta, od papeža Pavla VI. do Hruščeva, celo Kitajci in Albanci.

Spomnimo se torej v nekaj besedah moža, ki je z mladostno energijo in jekleno

Kennedy z družino

voljo vodil usodo vsaj polovice vseh zemeljskih prebivavcev.

Rod Kennedyjev se je priselil l. 1847, v letu strahovite krompirjeve lakote, iz Irske v Novo Anglijo, na severovzhod Združenih držav. Že stari oče, čeprav še reven priseljenc, se je brž uveljavil v javnem življenju kot poslanec v zvezni državi Massachuettes. Dvakrat je vodil kot župan mestno občino v Bostonu. Oče umorjenega predsednika je presedlal iz trgovine in farmarstva v banekarstvo in je obogatel z izredno gospodarsko iznajdljivostjo. Kot premožen finančnik je postal tudi poslanik Združenih držav v Londonu med leti 1937 do 1940.

John Kennedy se je rodil 19. maja 1917 v Brooklynu pri Bostonu kot drugi otrok med devetimi brati in sestrami. Po očetu ni podedoval trgovskega duha, marveč se je vpisal na harwardsko univerzo, kjer je študiral politične vede. Živahno se je udeleževal pri vsem študentskem življenju; bil je sreden dijak; latinščina, kakor je sam pravil, mu je nekoliko smrdela. Malo pred izbruhom druge svetovne vojne je odšel na potovanje po Evropi in Bližnjem Vzhodu, kar je vzbudilo v mladeniču bistre poglede na mednarodni položaj. Ko se je vrnil do-

mov, je delal nekaj časa v tajništvu londonskega poslaništva. Iz vseh tehkušenj je spisal tudi tezo o angleški zunanji politiki in je leta 1940 položil diplomske izpite in deset let nato je dosegel tudi doktorski naslov.

Medtem je izbruhnila druga svetovna vojna. Kennedy se je prijavil k mornarici; ni pa bil sprejet, ker si je še kot dijak pokvaril hrbtenico. Mladenič pa se je z železno voljo podvrigel petmesečnemu bolečemu zdravljenju, dokler ga niso sprejeli v mornarico. Pri Salomonovih otokih je japonski torpedo preklal na dvoje njegovo torpedovko. Mladi kapitan je bil ranjen, zopet prav v hrbtenico, kljub težki rani je z nadčloveškim naporom rešil precej tovarišev iz razburkanih valov.

Zdaj se je posvetil časnikarstvu. Kot poročevavec »International News Service« se je udeležil mirovni konferenc od Potsdama do San Francisca. S svojim poklicem pa ni bil zadovoljen. »Namesto da bi jaz kaj napravil,« se je pritoževal, »moram pisati o tem, kar so drugi napravili.« Leta 1946 se je 29-letni mladenič odločil, da se vrže v politični vrvež. Izvolili so ga za poslanca; svoj sedež je ohranil skozi tri legislature. Leta

1952 je zmagal pri volitvah v senatsko zbornico. Kot najmlajši senator se je odlično izkazal v komisijah za zunanjo politiko in za delavska vprašanja. Med leti 1952 in 1955 se je moral umakniti iz političnega življenja in se zdraviti v bolnišnici. Dolge mesece je porabil za pisanje dveh knjig politične vsebine, ki so mu prinesle mednarodni sloves. V knjigi »Profili poguma« živo opisuje osem ameriških senatorjev, ki se, zvesti svojim načelom, niso brigali za nasprotno javno mnenje, ampak so za skupno blaginjo žrtvovali svoje imetje, ugled in postavili na kocko celo svoje življenje.

Njegovega zaleta ni ohromil niti prvi politični poraz, ko je propadel leta 1956 kot kandidat za podpredsednika ZDA. Zato pa je tembolj sijajno zmagal pri predsedniških volitvah 1961. Na ramena 43-letnega moža se je zvalilo težko breme. V svojem nastopnem govoru je predsednik Kennedy naslovil na Ameriko in na ves svet poziv, naj se vsi bore proti skupnim sovražnikom človeka, to je proti tiraniji, revščini, boleznim in vojni. Slovesno je prisegel, da bo posvetil temu svetlemu cilju vse svoje moči in sile mladega ameriškega rodu.

Že v prvih sto dneh svoje vlade je Ken-

nedy pokazal, da misli krepko namazati nekoliko zarjaveli upravni stroj. Okrog sebe je zbral sposobne strokovnjake. Prvič so se začeli oglašati v Beli hiši tudi umetniki in znanstveniki.

Novi predsednik je izdelal obširen program za socialni dvig ameriškega poljedelstva in za odpravo rasnih razlik. V zunanji politiki pa se je potegoval za pomoč nerazvitim narodom, za odpravo atomskega orožja in za splošni mir na svetu. Njegova velikanska zasluga je tudi ta, da so se ublažila nasprotstva med Vzhodom in Zapadom. O borbi proti tiraniji, bedi, boleznim in vojni je hotel govoriti še v svojem zadnjem govoru, katerega osnutek so našli v njegovem okrvavljenem žepu, potem ko ga je zadela morilčeva krogla.

Vsemu svetu je zastal dih, ko je zvedel za umor predsednika Kennedyja. Topovski strel in zamolklo bobnanje ob pogrebu mladega predsednika Združenih držav so opozarjali ves kulturni svet, da vzvišenih idej ne ubije nobeden strel. Iz krvi žrtev vstanejo vsi ideali ožarjeni še od sijajnejše luči. To je nauk drugega velikega moža, ki ga je lani človeštvo zgubilo.

Misijonarju Janezu Obali

ob prvi sveti maši v Marsinu

Pozdravljen Novomašnik
najzala cvetica
beneške goré,
najlepša zvezdica
Marsina zemljé.

Ko zora danica
veselje budiš,
ko rosna solzica
vsa srca močiš.

Slovesno nam mašo
ti danes si pel,
na zemljo pa našo
sam Bog je prispel.

Nediška dolina
raduje se vsà,
nižina, višina
pozdrave ti da.

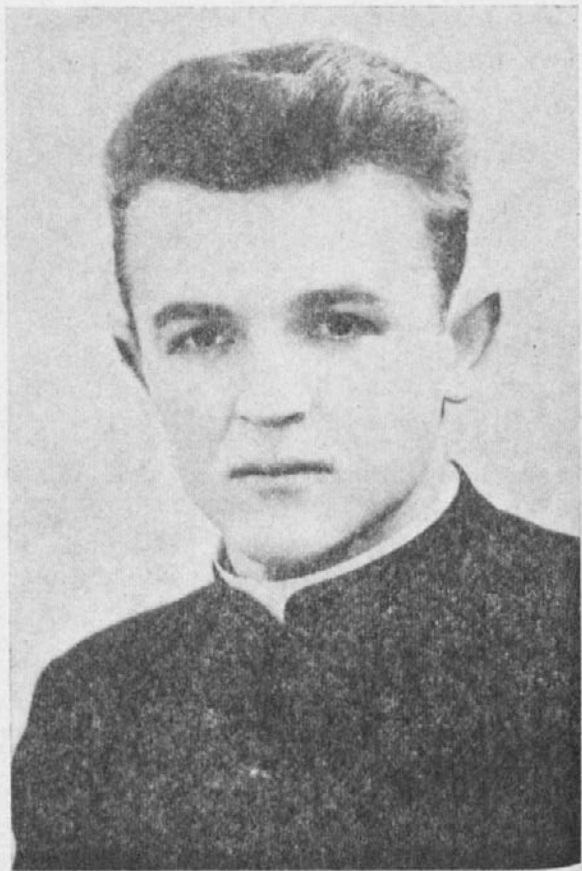
Marsina vaščina
presrečna je vsa,
zibala je sina
Boga nam on dà.

Naj ljuba ti hiša
naj svet bo ta dan
veselje je večje
kot venec krasan.

Pozdravljen, oj Janez,
naj Bog bo s teboj
da zvesto ostaneš,
za sveti ta boj!

Spomin nove maše
boš v srcu Ti nosil,
za zemljo pa našo
boš vekomaj prosil.

Zdravko

Misijonar Janez Obala

Naši priimki

Po vaseh Beneške Slovenije je raztrese-
nih vse polno pristno slovenskih družinskih
priimkov. Če pregledujemo stare listine, bo-
mo ugotovili, da so še bolj živo pognali iz
rodnih korenin hišni priimki, kot na primer:
Pjernovi, Žebovi, Lukanovi, Barnaškinovi,
Kalanistovi, Kocovi in na stotine drugih.

Eno izmed stoletja starih imen pa je
brez dvoma družinsko ime Kjačičev. Udoma-
čeno je zlasti v Mjersi ali Maršinu ter po
vsej okolici. Pisava in izreka tega imena se
je v teku dolgih dob precej spreminjala.

Okoli leta 1500 najdemo zapisano v krst-
nih knjigah to ime kot Gjaziz ali celo Zazziz.
Ne smemo namreč pozabiti, da so tuji vi-
karji in kaplani kar po svoje zapisovali pri-
imke, zlasti tiste, ki so nastali iz družinskih
vzdevkov ali iz imen »pri hiši«. Krstitelj je
vprašal botre, kako se reče pri hiši in je na-
to kar po posluhu zapisal priimek. Po letu
1600 so pisali ime Kjačič kot Ciaciz ali Chia-
cig, kakor ga pišejo zopet danes. V nasled-

njem stoletju zasledimo pisavo Ciaziz ali celo Chiacič. Odvisno je pač bilo od izobrazbe duhovnika, dostikrat tudi od osebne nastrojenosti skrbnika matičnih knjig.

Vrnimo se k našemu priimku. Naši ljudje ga izgovarjajo v narečju kot Čjačić, kar je skoraj gotovo tudi najbolj pravilno.

Izvor tega beneško-slovenskega priimka tudi sam dokazuje, da je zgornji način pisave še najbolj pravilen. V Terski dolini imenujejo deda še danes z besedo čaća, kot nekatere istrske vasi. Pomanjševalno ime je pa čaćić, to je dedek.

Za oporo te trditve moremo navesti tudi priimek Bratig, ki je prav tako razširjen v Spodnji Mjersi. Bratig izgovarjajo pravilno kot Bratić, kar pomeni »bratec«. Kot vidimo, so nastali mnogi naši priimki iz dedov in bratov in so jih le nevedni zapisovavci tako popačili, da na prvi pogled ne izluščimo iz njih pravega jedra.

Slovenski vikarijat

Terske doline

Včasih se zamislim v temine naše preteklosti; ko mi posije luč, sem praznično vesel, ko srečam svetlo resnico, našo predavno pravico: »Bodi jezik slovenski za duše slovenske!«.

V starih listinah sem našel pismo, ki govori: »La lingua schiava per la cura delle anime della Schiavonia«. Nosi datum 2. februarja 1694. leta.

Pred štirimi stoletji so obstojali zakoni, ki so varovali jezik prebivavcev Slovenske Benečije, danes se objavljajo dopisi, ki zanikajo obstoj Slovencev po beneških dolinah.

Slovenski rod še plodi obronke Bernardske planote tja do Velike Glave in Muškega pogorja, kjer žuboreče plivkajo izviri bistrega Tera — prelepa Terska dolina. Tod in pod Matajurjem in Kaninom še prebiva rod, ki govori svoje narečje, ki hrani svoje običaje.

V preteklosti se je ozemlje terskih Slovencev širilo bolj proti jugu. Slovenci so bivali v vaseh kot Malemažerja, Zomeais,

Čizerje, Sedila, Smardenčja, kjer danes go-
vore izključno furlanski. Te vasi, skupno z
Brdom in Njivico, Terom in Podbrdom, Bre-
gom in Zvezdo, s Sedliščami in Muzcem, ki
še hranijo svoj slovenski značaj, so bile že
v prvih zašetkih rodne zgodovine vezane
na skupni vzdevek »ville schiave« (sloven-
ske vasi) zaradi njihovega narečja. Vsem
tem slovenskim vasem je bila odmerjena
tudi sorodna cerkvena zgodovina. Nehva-
ležno borbo so preživele te »ville schiave«,
razvrščene po rebrih gričev, v sporu s tar-
čentskim župnikom, ki je trdo upravljal vse
okolišne cerkve. Župnik je bil tedaj mogoč-
na osebnost. Nič nenavadnega pred štirimi
stoletji, ko je župnija (pieve) predstavljala
centralizirano cerkveno jurisdikcijo v enot-
ni cerkvi — matici (Matrice) — ter v enem
župniku (pievano), v edinem pokopališču in
v isti krstni kapeli.

Okoliško področje (piviere), posejano s
cerkvami in vasicami, je tudi upravno pri-
padalo župniji, v kateri je služboval župnik.
Akoravno je tarčentska župnija obsegala ši-
roko področje, si je župnik znal tako prive-
zati okoliške kaplane-kurate in podružne
cerkve, da je preteklo nekaj stoletij, preden
so se podružnice (filiali) odcepile centrali-

zirani upravi matične cerkve. Samo hrabra želja po samostojnosti in neukročena volja samobitnosti je navdušila mirne terske Slovence, da so 1607. leta izvolili svoje predstavnike, ki so naslovili tarčentskemu župniku zahtevo po samostojnem upravljanju ter zahtevali neodvisnost svojega kaplana od tarčentske župnije. Nenavadna zahteva je rodila ogorčenje in dolgotrajno pravdo, ki se je končala z odlokom, izdanim 3. julija 1607 v Vidmu. Ta odlok postavlja začetke slovenskemu vikarijatu Terske doline in prepušča slovenskim vases možnost izvoliti svojega vikarja, oziroma kaplana-kurata, bodisi začasno, za tri leta (de trienio in triennium), ali do smrti ter jim nudila priložnost, da se odcepijo od matične cerkve sv. Petra v Tarčentu pod pogojem, da vzdržujejo lastnega dušnega pastirja v osrednji vasi.

V Tarčentu je tedaj župnikoval Horatius Venaruttus, ki je hotel s katerokoli pretvezo preprečiti razkosanje svoje starodavne župnije. S prigovarjanjem in zvijačo je res uspel. Z lahkoto je prepričal slovenske pooblaščenca (procuratori), med temi župana slovenskih vasi Mihaela Kojanica, ko jim je dopovedal, da je koristneje v gospodarskem in duhovnem oziru sezidati slovenskemu ka-

planu dom v Tarčentu. Brez pomislekov so slovenski predstavniki naivno pristali in podpisali soglasje »Concordium inter D. Plebanum et Communes Sclaborum de Capellano Curato Sclabonico«.

Sprejeto soglasje je omogočilo tarčentskemu župniku Venaruttu preprečiti odcepitev severnega dela svoje župnije; pri vsem tem pa je moral ugoditi zahtevi, da poišče »unum Capellandum Idioma Sclabonicum callem«, ki ga je namenil dušni skrbi slovenskih vasi. Istotako so slovenski prebivavci sezidali dušnemu pastirju udoben dom, kot so bili domenjeni, »Sitque predicti Capellani habitatio domus a dictis Sclabonicis in Tarcento erecta«. Vendar se je kaj kmalu izkazala nesmiselnost in protislovnost kaplanske oddaljenosti od službenih krajev. Smernice soglasja pa so ostale nedotaknjene preko stoletja.

Ljudstvo je naprej glasovalo in potrjevalo vikarje, ki so bili vešči slovenskega narčja. Le kasneje so slepljivi oblastniki začeli vsiljevati furlanske kaplane, ki so govorili italijanski, kakor je razvidno iz pogodbe dne 2. januarja 1657, s katero slovenski predstavniki potrjujejo za kaplana Frančiška Marcuzza, ki je vsilil določbo, da »Li

habili tutti siano confissati in lingua schiava se non intendono italiano e li medesimi siano ammaestrati nei Precetti della dottrina Christiana«.

Kljub vidnemu podcenjevanju slovenskega jezika so dušni pastirji primorani poznati slovenski jezik in se v tem pogovarjati s farani. Polagoma so tudi določbe iz leta 1607 postale nevšečne; predvsem ona, ki je določala, da mora slovenski kaplan bivati v Tarčentu. Razumljivo je namreč, da edini izvoljeni vikar ni zmožl upravljati vseh poslov, kajti vasi so bile preoddaljene, prebivavstvo pa se je kar podvojilo. Kaplan ni mogel nuditi vsem potrebnim duhovnih pomoči. Neštetokrat se je pripetilo, da so farani umrlil nespovedani, ker je kaplan dospel prepozno. Previsoko število nebogljenih dojenčkov je preminilo na poti do župne fare v Tarčentu, kamor so se podali, da otroka krstijo, ker samo tu je bila krstna kapela.

PRAVICE TERJAJO

Oddaljenost krajev in posledice neustreznega upravnega stanja so prisilile prebivavce vasi Brda, Tera, Podbrda in Sedlišč, da so se na ponedeljek 9. oktobra 1737 zbrali v

Brdu. Na prigovarjanje obveščevavca Andreja, Bjazja Mikottisa Brika so sestavili odločno prošnjo. V zahtevi so predočili, da kaplan-kurat ni nikdar izpolnil predpisanih dolžnosti. Zato naj se izvoli »un Sacerdote Cooperatore che aiuti a prestar all'anime di esse Ville li spirituali Sussidi«. Zato so složno naprosili župnika Antona iz Montenjaka (supplicar il Nob. e Rev. Sig. Antonio di Montegnacco Loro pievano), da jim dovoli pridržati stalnega kaplana v Brdu, ki bo obhajal in nudil potrebne zakramente po cerkvah omenjenih vasi.

Po vsem tem pa se niso popolnoma ločili od matične cerkve v Tarčentu, ker so se sami obvezali »d'intervenire a tutte le funzioni e processioni come per il passato e come l'altre ville schiave«. Ostale »ville schiave«, kakor Sedila, Kuinja, Zvezda, Smardenčja, Zomeais, Čizerje in Zavrh so še upravno odvišele od tarčentske župnije, ki jim je pripustila neke olajšave.

Predstavniki teh sedmero vasi so se dne 7. maja 1738 sestali in na novo pobotali s tarčentskim župnikom (Contratto di S. Terlicher), ki jim je za dokazano zvestobo in nadaljnjo podrejenost dopustil, da »Sarà tenuto insegnare La Dottrina Cristiana ogni

festa di Precetto per le dette Ville Schiave in Lingua Schiavona, o secondo La qualità delle ville, con carità, secondo che viene ordinato nel Sinodo Patriarcale d'Aquileja».

Nezadovoljnost pa je ostala, zlasti ker se je večkrat ponavljalo, da duhovnik ni bil vedno prisoten, da ni obhajal, učil, pridigal, krstil. Mnogo otrok je bilo nekrščenih. Znova in s čudovito vztrajnostjo so ti slovenski prebivavci zaprosili prevzvišenega beneškega kneza, da jim dovoli ločiti se od matične župne cerkve in si sami vzpostaviti svojo cerkev.

V tem razdobju je župnikoval v Tarčentu plemič Friderik iz Varma (Federico di Varma), ki se je zaobljubil ne popustiti. Zaradi tega je tudi »Serenissimo Colleggio« v Benetkah dovolil le drobtinico, ko je 2. februarja 1780 dopustil onim sedmim vasem vzpostaviti v »zakramentalno« ono izmed cerkva, ki se jim zdi prikladnejša.

Stare določbe so bile le malenkostno izpremenjene. Kot v preteklosti, so si prebivavci volili vikarja za dogovorjen čas (durable a loro piacere). Vikar je v potrebi imenoval sodelavca, ki pa je moral znati slovenski, kakor kaplan sam. Šesti člen določuje namreč, »Che possa esso Rev. Vicario al ca-

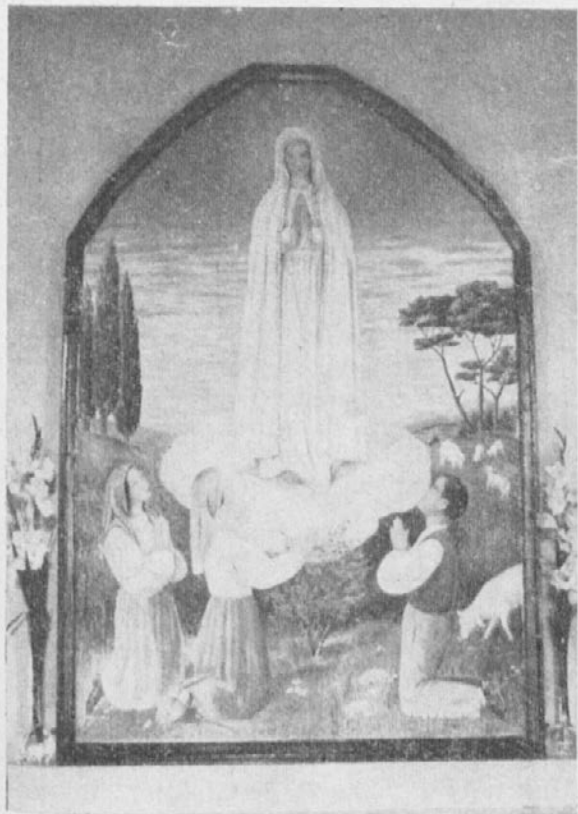
so di bisogno elegersi un Cooperatore da esser pagato dal medesimo, quale saper dovrà come anche esso Rev. Vicario la lingua Schiava«. Ta odlok prevzvišenega beneškega Zbora nadalje ni dovoljeval razkosaanja matične cerkve v Tarčentu. Le v poznejših časih so terski Slovenci dosegli samoupravo v verski službi in si priborili pravico imeti v vasi skrbnega duhovnika.

Do večje cerkvene samouprave je sicer prišlo, a jezik vernikov je, žal, postal še bolj ogrožen.

č. v.

Podoba Marije Fatimske v cerkvi Dolenje Mjerse
(Sv. Lenart)
Slikar ž. g. Paskval Gujon, 1963

NAŠI ČUDAKI

Bernjak ali Kalut

Naše vasi se smejo po vsej pravici pohvaliti, da so zrastle iz njih veliki možje, ki dajejo čast svojemu malemu narodu.

Pesniki kot Trinko, pisatelji kot Muzoni, modroslovec Stelin, jezikoslovec Avguštin Ošnjak, diplomat Faidutti in še drugi so sinovi naše zemlje in njih imena in dela so znana preko mej domačije. Imamo pa še tudi druge može, bolj nizke vrste, neznane v tujem svetu, a našemu ljudstvu zelo drage zaradi njih dobrega srca in živahnega značaja. Naj naštejemo nekaj njih imen, morda jih bo ta ali oni prijatelj Trinkovega kolarja spoznal.

Dolgo vrsta jih je: Vodopivac z Doline, Gorenščak Matevž z Mjerse, kateremu so sosede Furlani pravili »mjersinski čarovnik«. Potem so še Gargorin z Jesenja, Klenjac z Ošnjega, Pepejuhar s Podarskije, Filipin s Podvaršč, pre Anton Lahič z Dolenjega Br-

nasa, pre Jožef Bernjak ali Kalut z Gnidovce in še drugi. Prav pri tem se bo letošnji koledar malo pomudil.

Rodil se je v Gnidovcu nad Idrijo leta 1823 v pobožni in premožni družini, v kateri sta zrastle dva duhovnika z enakim imenom. Eden je služboval v Gorenjem Tarbiju, drugi v Fojdi.

Naš pre Jožef, bolj znan pod imenom Kalut, je bil imenovan po novi maši leta 1851. za kaplana v Gornjem Tarbiju; tam je tudi umrl leta 1907. Ni bil samo dušni pastir, ampak tudi domači zdravnik. Poznal je vsa zelišča in je kuhal iz njih zdravilne čaje. Pravijo, da je znal panati vse madrone, krče, naravnati izpahnjene noge in roke. V tistih časih, ko se oblast sploh ni zanimala za ljudstvo, je bil Jože Kalut pravi samaritan. Ljudje so ga imeli močno radi in mu niso prav nič zamerili, če je kaj »zaflavzal«
spred oltarja in jih ošteval. Še dandanašnji se ga radi spominjajo v dolgih zimskih večerih, ko se tišče v toplih izbah in veseli prenašajo njegove smešne zgodbe. Če hočete tudi vi vedeti, kaj si pripovedujejo o njem, pa preberite te zgodbe.

KALUTOVE PRIDIGE

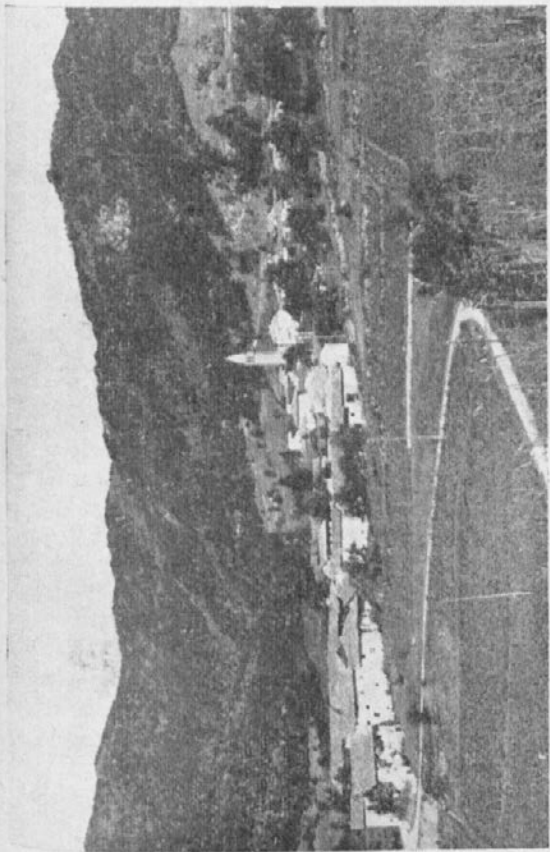
On je bil veseljak in dobričina, vsem pa ni mogel vedno ugajati, ker je moral svoje ovce in koštrune včasih tudi posvariti. Nekateri, zlasti taki, katerih se njegova pridiga ni prijela, so mrmrali, da predolgo vleče svoj govor v cerkvi. Pa se je že našla kakšna babnica in mu šla obesit godrnjanje na nos. Kalut pa ni imel dlake na jeziku. Naslednjo nedeljo je faranom tako zapridigal: »Pravite, de sam predug an de me ni nikul koncà, a? Le poslušajte tiste presnete golazni de pojmeta an dan vsi hudiču u r... Amen.«

*

Imel je zelo rad repo. Sam jo je vsejal v vrtu; sam jo je ponavadi pobral in del kisat za »bravado« in »bizno«. Pa kaj se nekoč zgodi? Nekakšen falot mu jo vso pokrade.

Kot po navadi gre pre Jože po maši pogledat na vrt, kako je z repo in vidi vso gredo pohojeno. Od vseh lepih rep je ostala samo ena. Ves razkačen izrije še to in se vrne v farovž.

Naslednji dan je bila nedelja. Gospod gre maševat in nese s sabo tudi tisto repo, lep^o

Gorska vas Platišča

povito v robec. Po evangeliju se obrne k ljudstvu, popade tisto repo in brez drugih besedi zavpije: »Snuojka so mi odnesli rje-po, samo to-le so mi pustil! Uganite se ljudje, de jo varžem še to tatu tu šobe!« In trešči repo proti velikim vratom. Neki pobalin, ki je stal pri vratih, je hitro sklonil glavo in je frknil iz cerkve.

»Vidite ga, tisti je od repe!« je zavpil Kalut za njim.

*

Bilo je na drugo nedeljo po velikí noči. Tarbjani so imeli navodo iti s farani od Svetega Lenarta na Staro goro za obljubljeno božjo pot. Bodisi da se gospod Jože ni počutil dobro, bodisi da ni bil prave volje, pri maši jim je dal takšno oznanilo: »Danàs je shod na Guoro. Jest na mo' hodit zak' me glodajo šuolni. Vi pa bješta vsi, saj je obljuba. An lepuo molita an zahvalita Marijo de hudič vas ni še nesu...«

*

Ne mislite pa, da je bil samo gospod kaplan tako bistre glave. So bili tudi drugi ljudje duhoviti in živahni. Gospod Kalut je sicer pravil, da imajo »debele kospe an tanko možgenje.«

Živel je v tistih časih v Tarbiju velik pijanec, Miha po imenu. Nekega dne se srečata z gospodom kaplanom.

»Miha,« mu je dejal, »če se boš še opjanu takole, kmal prideš ob vse ante bo muoru kamun redit.«

»Čujete, gospuod,« mu je odgovoril Miha, »vi mi ne smjete tuole očitavat.«

»Zaki?« vpraša Kalut.

»Zatuò k' vas kamun redi že vič ku štir-diset ljet!«

Pravijo, da je bilo takrat prvič, da ni vedel Kalut, kaj bi odgovoril.

Kako se je Rezijan znal rešiti

V tistih hudih časih, ko je bilo prepovedano govoriti domači jezik, so vprašali fašisti Rezijana:

»Kateri jezik je najboljši?«

Mož je naglo razumel nevarnost odgovora. V dveh besedah je zataknil usta vprašalcem.

»Če govorite o jezikih,« je rekel, »mislim, da je najboljši svinjski.«

Smešni odgovor je napravil konec.

Rodna vas

Ledena brezglasnost
moje rodne vasi
mi sajevino ust polni,
da je blaznost.

Le milo žgolenje ptic
včasih križišča predrami,
da življenje naznani
moj večni klic.

In glej tam, obraz ženice
tako zmučen in potan,
da ne čuti več krivice,
ker je sam in je bolan!

Cerno Viljem

Cerkev v Šent Lenartu

Tegobe in težave naših krajev

Če bi vam hotel pokazati bolj temno stran naših beneško slovenskih vasi, bi se ne znal odločiti ali naj vzamem v roke številke ali slike ali pisma naših iz tujine.

Naše doline se odpirajo od mosta pri Sv. Kvirinu kot razkrečeni prsti na roki ob Nadiži, Kozici, Erbeču v gorate kraje pred Matajur. Podobne so jim one doline ob Teru in Melini, skoro enake ob Idriji in Rezijski Beli. Kakor so si kraji enaki po zunanjem licu, tako so si slične tudi gospodarske in socialne težave, ki tlačijo naše ljudi. Koliko se je že pisalo o slabih gospodarskih razmerah po naših vaseh, ki se skrivajo v prirodno lepih in vabljenih krajih, a kljub vsej svoji lepoti odganjajo svoje otroke v tujino, v daljni svet s trebuhom za kruhom.

Evo, zdaj smo pri prvi rani naših gospodarsko zaostalih krajev: pri pojavu stalno naraščajočega izseljeništv. V nekdanjih časih so risali Rezijana kot škarjebrusa ali lonceveza po tujih vaseh. Pred prvo vojno so začeli hoditi naši fantje in možje drvarit v hrvaške šume.

Med prvo in drugo svetovno vojno jih je pa začela požirati daljna tujina. V belgijske rudnike in limburške premogovnike so se zakopali in od tam pošiljali krvavo prislužene franke v domovino, kjer so ostale le žene, starci in otroci.

Polja in pašnike je začelo preraščati robidovje in osat, hiše so se začele podirati, vaške skupnosti izginjati.

Emigracija je še vedno rakova rana naše ljube deželice!

Po drugi svetovni vojni so se vračali naši moški z bojišč. Čakali in hrepeneli so, da bi spet sedeli ob domačem ognjišču, da bi prekopali svoje bregove in zaživel skromno, a srečno življenje v rodnem kraju. Mnogim, premnogim pa ni bilo dano, da bi si mogli odrezati kos kruha od domače pogače. Zopet so morali zadeti kovček ali culo na rame, se posloviti od doma in iti v svet iskat skorjo kruha zase in za svoje.

Od konca druge svetovne vojne pa neka-ko do leta 1951-52 se je valil emigrantski val iz naših dolin, zlasti iz nadiške, ne samo v Belgijo, ampak tudi v Švico, Francijo, v Južno Ameriko; tja je vabila naše emigrante posebno Argentina. Večina jih je bila še vedno rudarjev, težakov in dninarjev. Pola-

goma so se pa že začeli specializirati tudi po strokah kot zidarji in stavbinski mizarji.

Po letu 1952 so šli naši delavci na pot v Kanado in v Avstralijo; v zadnjih letih pa iščejo delo tudi v Zapadni Nemčiji.

Nekak dodatni pojav k našemu izseljevanju je tudi povojna emigracija naših deklet. Sprva so hodila v bližnja večja italijanska mesta kot služkinje, danes jih pa najdeš tudi že v Švici, Belgiji in celo na Angleškem.

Kakor vse kaže, je emigracijski val zajel zadnje čase zlasti vasi v Nadiški dolini. Za petero občin v tem okraju so številke, ki povedo, kako se že naravno manjša število prebivavcev. Poglejmo si kar na debelo številčno upadanje prebivalstva po glavnih občinah nadiške doline.

Občina	l. 1951	l. 1962	manj
Dreka	1358	1253	— 105
Grmek	1742	1534	— 208
Podbonesec	3735	3224	— 511
Šent Lenart	2200	1923	— 277
Sv. Peter	3082	2749	— 333
Sovodnje	2077	1712	— 365
Srednje	1883	1646	— 237
Skupaj	16.077	14.041	— 2.036

To je samo slika o vedno nižjem številu prebivalstva v omenjenih občinah. K temu je pa treba dodati še število o ljudeh iz teh občin, ki žive večino leta v tujini kot delavci in se vračajo domov le za nekaj dni okrog novega leta ali pa za krajši čas v poletnih mesecih. To število pa znaša v zadnjih letih kar okrog 40 odstotkov. Podobno je tudi v drugih vaseh Beneške Slovenije.

Na splošno torej smemo presoditi, da se je iz naših krajev izselila **že dosti več kot ena tretjina ljudi!**

Kakšne pa so posledice emigracije, si lahko mislite! Prvo smo že omenili: domača posest ostane neobdelana; še tisto malo zemlje kar je ostalo, ne daje kruha. Žene in otroci ne morejo sami reševati družinske posesti. Drugo je, izumiranje naših vasi. Izseljenci pogosto pokličejo svojce za seboj v tujino. Nekateri se sicer vrnejo domov s prihranki, a raje kot da bi ostali v domači gorski vasici, si kupijo zemljišče kje v nižini.

Izseljenstvo pa prinaša poleg gospodarskih posledic tudi hude moralne in socialne rane. V emigrantskih hišah ni več pravega družinskega življenja. Otroci rastejo brez očetovega skrbnega varstva in potrebne oče-

tovske strogosti. Na žalost tudi prenekateri izseljenec pozabi na svoj dom in družino. Prihrankov ne pošilja več staršem ali ženi in družina propada ekonomsko in moralno.

Upoštevati je treba še nadalnje emigrantsko zlo. V tujino namreč odhajajo najbolj zdravi in umsko sposobni ljudje, doma pa ostane le šibkejši del prebivalstva. Zato tudi naletiš v marsikateri vasi že kar na neke vrste fatalizem. Od trde borbe za goli obstanek utrujeni ljudje si mislijo: naj gre, kakor gre! V takšnih razmerah je jasno, da zamira tudi narodna in kulturna zavest.

In še druge tegobe in težave je prinesla emigracija s seboj; to so zdravstvene slabe posledice. Že v prejšnjih »Trinkovih koledarjih« smo omenjali, koliko naših mož in fantov napade v belgijskih rudnikih nevarna bolezen »silikoza«. Preračunali so, da oboli na tej bolezni okrog 67 odstotkov naših delavcev. Mnogi izmed teh se vrnejo domov s pokojnino, a počasi hirajo in so prišli takorekoč samo umret domov. Najboljše moči so dali tujini, domovina jih je le rodila in pokopala.

To je žalostna slika izseljenišтва iz beneško-slovenskih vasi!

Pismo iz tujine

Mama
domov hočem,
v našo kočo,
v našo bajto:
tam bil je raj,
tudi če včasih
bil sem lačen;
tam vse bo lepo,
mama!
Jaz ne morem več
tu ostati.
Mati, oh mati,
tu jaz umiram...

Del Medico Dino

Obe pesmi je poslal koledarju naš izseljenec iz tujine.

Mrak v vasi

Večer nad vasjo,
hladen in tih.
Mogočne, težke
skale zrò
v mrzlo dolino.

Noč, tišina.
Sneg rahlo pada.
Od časa do časa
vran črni zakraka
in voda govori.

Veter zapiha.
Po strmi stezi
mož truden stopa.
počasi stopa,
ker lačni ga čakajo
otroci doma,
on pa prazno malho
k domu nosi.

Del Medico Dino

NEKAJ OKROGLIH

MARSINSKI JAGRI streljajo na zlodja

To se je zgodilo za Svetim Lovrencom, pod Matajurom. Marsinski jagri so bili na lovu spretni, neutrudni možje; od jutra do večera so obhodili vse strašne, nevarne kraje grbastega Matajurja. Noč se je bližala, čas je bil za vrnitev domov. Nepričakovano, na višini enega najbolj groznih prepadov, jagri zagledajo divjo kozo. Ni mogoče dopovedovati, kako naglo so začele pokati lovske puške; strel za strelom, šestnajstkrat so zadeli cilj. Gams je le stal, mirno prejemal svinčene pozdrave in kazal svoje črne roge v strelce. Nenadoma so se lovci pogledali v oči, misli vseh so bile enake: »Ni gams, je zlodej! Škoda da nimamo blagoslovljene vode.« Stari jager je prekrižal puško in nameril zlodju v oči. Strel je zadel, oslepljena žival je poskočila in telebnila v prepad. Ni bil zlodej, bil je star, kosmat gams.

Prevzetni oštir

Šogar, po poklicu krčmar iz male gorske vasi, je bil trdovraten organizator plesnih veselic. Njegova največja skrb je bila priprava plesnega »brejarja«, ob sejmih in velikih praznikih. Ob takih priložnostih je navadno zaklal koštruna, skuhal okusna jedila in nastavil dobre pijače. Večkrat mu je šel ves dobiček v nič, ker tisti presneti dež mu je podrl dolgo premišljene načrte; ples se ni mogel izvršiti. Šogar se je jezil, Bogu je očital, da ne dela prav. Postajal je hud ko šršen, ko so ga jeziki postavačev bodli z vprašanjem: »Ali je še dober koštrun?« Zato se je trudil z mislijo, kaj naj napravi. In res blisknila mu je v glavo »lovija«, velika lovija, mogočna sprejeti pod streho tudi brejar. Vsegavedni jeziki dodajajo, da se je Šogar po končanem delu prevzetno pohvalil: »Bog, sem ti jo naredil!«

Revež je kmalu spoznal, da ni moči na svetu, ki bi premagala božje sile. Strela je udarila v hišo, in ogenj je uničil hišo, lovijo in brjar.

Ljudje so tedaj razsodili: Šogar jo je naredil Bogu, Bog jo je naredil Šogarju.

ODGOVOR OVCÈ, UČI ČEČÈ

Zakaj v tla glavo držiš
in nič se ne veseliš?

Odgovor vsem je dala
ko je zablejala.

»Jaz sem žival edina,
ki kaštrona ima za ženina.
Oj, drage, ljube čečè,
ne bodite več norè!
Če poročita moža,
ki samo piti znà,
postanete kot ovcè,
deržale boste dol' glavè;
pijanec je kot kaštron,
hoče zmeraj svoj ražòn.«

Zdravko

ŠE EDEN JUBILANT

Na praznik Marijinega rojstva so obhajali farani v Ažli veliko in redko slovesnost. Na ta dan je prišel v svojo rojstno vas č. g. Jožef Jušič, ki je obhajal 65-letnico mašništva.

Visoki jubilant, eden izmed najstarejših slovenskih duhovnikov, je že pred mnogimi leti prestopil v goriško nadškofijo. Služboval je največ let na Pečinah pri Šentviški gori. Od tam se je preselil v Kred pri Kobaridu, kjer še vedno opravlja župnijske posle. Na fari, ob meji svojih rojakov beneških in soških Slovencev, se še vedno počuti krepkega in delavnega. Kljub častitljivi starosti jo še nekajkrat mahne kar peš mimo Matajurja v rodne kraje.

Gospod Jožef sodi zatorej med naše stare korenine, vrle in v vsakdanjo borbo za svoje ljudstvo zarite ljudi. Bog nam ga še dolgo ohrani!

ZNAMENIT ROJAK

V letu 1963 so v Washingtonu prav slovesno počastili našega rojaka Ivana Ošnjaka iz fare Svetega Lenarta. V domovini skoro ne vedo, da imajo v svetu moža, ki jim s svojim ugledom in učenostjo daje veliko čast. Zato bosta prav na mestu dve besedi o njem. Ivan Ošnjak se je izselil s starši v Ameriko še kot mlad fant. Tam so nadarjenega dečka poslali v šole, kjer je imenitno napredoval. Srce ga je vleklo tudi v duhovski poklic in res je stopil leta 1913 v red avguštincev. Po končanih bogoslovnih naukih je nadaljeval filozofske študije na univerzi v Washingtonu. Leta 1923 je doktoriral z največjo pohvalo. Nato je kot pater Avguštin deloval po raznih misijonskih postajih in kot župnik v ameriški prestolnici. Zaslovel je kot požrtvovalen in učen duhovnik. Pater Ošnjak ni znan samo kot filozof, ampak tudi kot jezikoslovec. Obvlada dolgo vrsto tujih jezikov. Napisal je tudi tri debele zvezke modroslovne vsebine. Znanstveno de-

lovanje je prineslo patru Avguštinu tudi visoka priznanja od strani papeža Pija XII. in Janeza XXIII. Poklicali so ga kot profesorja filozofije na univerzo v Washingtonu, kjer še danes deluje.

Ob 50-letnici njegovega redovnega življenja so patru Ošnjaku priredili v Washingtonu posebno svečanost. Veliki ameriški dnevniki so zelo pohvalno pisali o delovanju našega znamenitega rojaka, ki širi s svojim delom tudi slavo naše rodne zemlje.

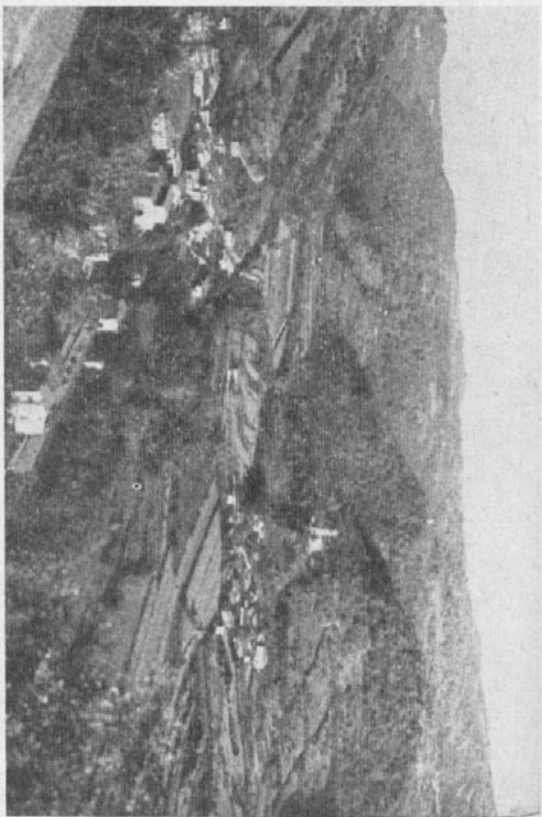

Erbeč v Nadiški dolini — Desno: Mersin in Matajur

PO NAŠI ZEMLJI SEM HODIL

Lepa je naša zemlja v prirodni krasoti in brdka kakor malokateri košček slovenske zemlje. Saj ni velika in obsežna; nekaj čez 516 kvadratnih kilometrov nameriš na njej. Ta kos sveta pa nikakor ni enakomeren. Vsa površina Beneške Slovenije je razgibana, kakor viharne morski valovi. Od visokega Matjurja ali Velike Babe se spušča svet z višine 1643 metrov do nizke čedadске ravnj, kjer smo pri Sv. Kvirinu le še 145 metrov nad morjem; povsod same strmine, lazi, soteske, globače, da je komaj prostora za vodo in stezo ob njej. A koliko divje romantične krasote!

Še bolj razoran je svet ob Teru in Bedročci, kjer zapirajo prehode na vzhodno stran divji vrhovi. 1709 metrov visokega Čjampona in Brješke gore (1615 m). Najbolj divje se pa rišejo skale nad Rezijsko dolino v vršacih vlažnih Mužcev, v Muzacu 1872 metrov, Kadinu 1820 metrov in v Jauerju 1816 metrov visokem.

Pogled na Sent Lenart

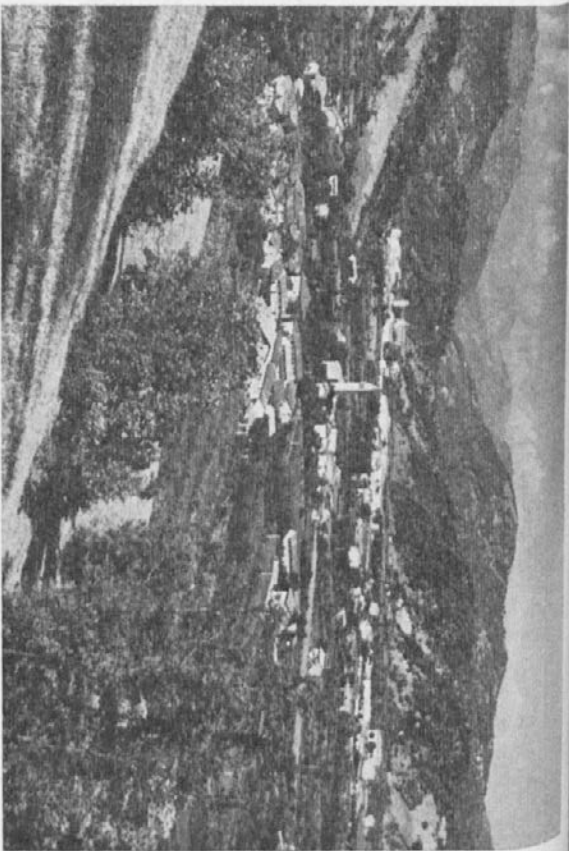

Najbolj viden od vseh je Matajur, čeprav ne najvišji, ampak on ima zbrane okrog sebe vse slovensko-beneške bregove, kakor kloča svoja cibeta.

Marsinci in Matajurci mu še danes pravijo »gor pri Babi« ali kar Velika Baba. Furlani so mu dali ime »mont major« ali »višja gora«. Iz obeh besed so potem stisnili besedo Monte maggiore ali v naših ustih Matajur. Drugi starejši ljudje pa marnajo, da je naslov prišel od brega svetega Jurija nad Ruonacom. Ondi je v starih časih stala cerkev na čast svetniku svetemu Juriju, ki je danes podrta. Iz furlanske besede »mont« (= breg) in slovenske »Jurij« je baje nastalo ime »Montjur« in potem »Matajur« za našo najlepšo goro. Po naše drži bolj prva razlaga, to je Velika Baba v domačem jeziku in Montmajor ali Monte maggiore v sosedovem.

Za zdaj pa popustimo te razlage in jo raje uberimo ob naših treh dolinah navzgor ter pogledjmo, katere reke, potoki in hudourniki se prelivajo in derejo po naših strminah.

Vse vode se stekajo v Tilment ali povečini v Sočo in z njima vred v naročje sinje Adrije.

Pogled na Brnas in Sempeter Slovenov

Tilment odnaša pritoke iz Rezije in iz okolice Humina.

Glavna je rezijanska Bela ali kar »wöda«, ki izvira pod Kaninom. Do Stolvice jo stiskajo bregovi v globoko korito. Odtod se razliva po širokem produ do Njivice, potem se pa struga zopet stisne do Sv. Jurija. Spodnji tok do Rezijute, kjer se izliva v Belo, je spet nekoliko širši. Na 21 kilometrov dolgi poti pobere dosti malih pritokov: Dol, Suhi Potok, Ronek, Laški potok, Lomnik in Malin. Z leve strani pa priskakljajo v Belo Kravji potok, Beričnik, Ozejaški potok in Barman. Vsi imajo v zgornjem toku čisto, gorsko vodo.

Južno od Muzcev se izliva naravnost proti vzhodu v Sočo pri Žagi divja Učja z Belim potokom.

Druga glavna dolina je Terska. Ter (Torre) priteče na dan iz šestih izvirov »za Ljeso«; kraj leži pod Muzcem v višini 551 metrov. Pri Teru (Pradielis) je dolina še dovolj široka, pri Vedrovnici ali Njivici pa šumi in kipi valovje v pet kilometrov dolgi in globoki tesni do Šumaje (Zomeais). Spotoma dobiva 7 kilometrov dolgo Vedrovnico izpod Čampona. Izpod Jalovca ali Brješke gore pa pridrvi po 15 kilometrov dolgi in tesni sote-

Cerkev sv. Kvirina pod Šempetrom pri Nadiži

ski hudournik Karnahtha (Cornappo). Strahovit je pogled s ceste v globel, kamor se izlivajo še Lanja izpod Čufin, in Gorjanka. Pri Čenti se Terska dolina razširi in priteče v prodnato ravan pod Nemami. Tu pa nenadoma zgine pod naplavine in se šele pri Villi Vicentini malo pokaže in po 67 kilometrov dolgi poti pridruži Soči.

Samostojna je rečica Malina. Prikaže se pri vasici istega imena. Pri Ahtenu žubori že po ravnini, a se pri Remanzaku zgubi v prod in se prelije v Ter. Melina ima tudi

več pritokov. Najdaljši je Brjeh (Grivo) izpod Ivanaca. Včasih, na primer lansko jesen, silno naraste in poplavlja daleč na okrog. Pomnoži mu hudourne vale še Bistra (Chiarò) in mala Zaljesa.

Tretja dolina in voda, ki daje Nadiškimi Slovincem ime je pa staroslavna Nediža. Kakor večina voda v Beneški Sloveniji požene tudi ta reka iz več izvirov in malih potokov. Na dan privrejo iz bokov Breškega Jalovca in Gabrovca. Ti so: Velika grapa, Črna voda ali Veliki Kolenjak, Beli potok ali Mali Kolenjak in ljubki Bončič. Kjer se vsi združijo, že na državni meji, dobe skupno ime Nadiža. V daljavo 7 kilometrov, do pritoka Legrade, je meja med soškimi in nadiškimi Slovenci. Zahodno, pri Logeh, zavije Nadiža levo okoli Mije v Kobariški kot. Teče 12 kilometrov daleč po jugoslovanskih tleh, kjer sprejme še Podbelo, in se obrne pod Robičem pri Suhem potoku na jug, na italijansko stran. Od Stupice do Mosta teče po široki in prodni strugi, pri Čedadu se pa ropet vreže v skalna korita.

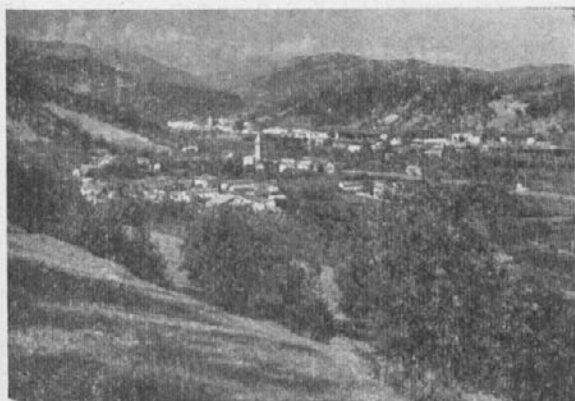
Pri šentkvirinskem mostu pridrvi vanjo 13 kilometrov dolgi Erbeč (Erbezzo), ki prišumi na svetlo pri Gorenjem Tarbiju. Erbeč pa ima z desne še pritok Kozico, ki

izvira pod Kolovratom kot Rijeka. Drugi pritok je 13 kilometrov dolga Namorna ali Aborna, ki ima svoj izvir Skrila prav pod Matajurjem. Ta voda dobiva pri Sovodnjah še reko, ki izvira pod Livskim sedlom. Kot večina rek, tako tudi Nadiža ponikuje s Terrom vred v furlanski nižini v rečne naplavine.

Najbolj proti vzhodu je zarezala svojo dolino v ozemlje Beneških Slovencev reka Idrija. Pod Bukovo ježo na Kolovratu, tam kjer je bila kapela na Slemenu, se rodi. Do Podrskja teče v globoki strugi med zelenimi griči kot mejna reka. Pri Golobrdju nad Mernikom se njena struga razširi. Že v furlanski nižini se zlije v Ter.

Nepopisno lepo je potovanje vzdolž teh voda, ki so zdaj mirne in pokojne kot nebo nad njimi, pa se od časa do časa razbesne, a so še v svoji grozoti čudovito lepe.

Na levi: Dolenji Barnas - Na desni: Sv. Peter Slovenov

STARA BOŽIČNA

»PO MJESTU STA HODILA«

*Svet' Jožef in Marija
po mjestu sta hodila,
po mjestu Betlehem.*

Svet' Jožef prosi milo
de b' se kaduò čez anj usmilu,
de di pri judéh biu.

Judjé so trdovratni,
čejò de b' pred vrat' mi stau,
pred vrat' mi konàc storiu.

Svet' Jožef se je oglednu,
'dno štal'co je zagledu,
'dno štalco razdrto vsò.

Svet' Jožef Mariji pravi:
»Marija, le not', se spravi,
tjé v kotic, tjé za mé.«

Marija je zadrémala;
kù se je spet zbudila
je v kril'cu najdla Jezusa.

Vesela Marija je reklà:
»O Jezus, djete muoje
zdaj je kraljestvo tuoje!«

STARE LJUDSKE

MUOJ PUOBIC Z' UOJSKE GRE

ves ranjen in krvav.

*Jest mu grem naspruoti
z mojo desno rokò:*

*»le dol, le dol se usédni
na mojo desno stran,
mi boš še kaj povjedu
kaj je sudaški stan«.*

*— »O jest bi rad' povjedu,
deb' le moja b'la.«*

*— »Pri sedmim regimentu
obednega ne poznam
kù sam'ga moj'ga fanta
ki ga prau rada imam.«*

OJ BOŽIME TELE DOLINCE

*Oj božime sestre in bratje,
oj božime!*

*Kuò težkuò, kuò težkuò
vas zapustim!*

*Oj božime tata in mam'ca,
oj božime!
Kuò težkuò, kuò težkuò
vas zapustim!*

*Oj božime!
Kuò težkuò, kuò težkuò
vas zapustim!
Oj božime sestre in bratje.*

Barnaški zvonovi

pru milo zvon'jo,
zavišjo mojo jubco
pod zemjo nes'jò.
Na-le jo, na-le jo,
bom rajžu za njò:
zvoniti bom pustiu,
kropiti pa ne:
kropile jo bojo
le moje suzé!

SI VEDEL...?

---

da zna albatros, največji ptič v zraku, tako spretno izrabljati zračne tokove, da se more ves dan vzdržati v zračnih plasteh, ne da bi enkrat zamahnil s perutmi;

da je šele leta 1810 iznašel Amerikanec Barnett templanje podplatov z žebli, dočim so prej uporabljali šivanje;

da če zapreš škrjanca v kletko skupaj s slavčkom, se prvi tako napenja, da bi s petjem prekosil slavca, da mu počí srce;

da je doslej najhitrejša klepetulja na svetu neka Buth Hartwell iz Los Angelesa; v eni sekundi zblebeče kar enajst besed;

da ne more muha leteti več kot pet minut po zraku ne da bi se ustavila;

da si je ameriški igralec Montey Wolley zavaroval brado za 13 milijonov lir;

da je imel doslej najdaljši govor v parlamentu Kemal paša leta 1927. Govoril je s presledki 34 ur. Njegov govor je obsegal 350.000 besed, dočim jih ima obširna Dantejeva »Divina Commedia« le 99.542.

Kostanjev gozd — »Burice« so bile nekoč vir dohodkov

NOVE MERE

Pravzaprav ne smemo reči: nove mere, ampak novi izrazi za merjenje. Mednarodni urad za mere je uvedel dvanajst mednarodnih izrazov za zelo velike in za prav majhne količine.

Trilijon, to je številka z 18 ničlami, se odslej imenuje: *tera*

Milijarda, katero napišeš z 9 ničlami za enojko, ima ime: *giga*

Milijon, tega že znate napisati, so preimenovali v: *mega*

Tisoč je zdaj: *kilo*

Sto je: *hekto*

Deset pa: *deka*

Desetina (0,1) ima nov mednarodni naslov: *deci*

Stotina (0,01) se imenuje: *centi*

Tisočina (0,001) je zdaj: *mili*

Milijonina (0,000.001): *mikro*

Milijardina (9 mest za decimalno vejico) je: *nano*

Trilijonina (ednica na 18. mestu za decimalno vejico) se imenuje pa: *pico*.

NOVI KOLEDAR

Že več desetletij proučujejo astronomi, kako bi se uredil tak splošen koledar, ki bi ustrezal vsem potrebam sodobnega človeštva. Cerkev se je že na sedanjem koncilu izrazila, da nima nič proti preureditvi sedanjega koledarja, ki sega še do papeža Gregorja XIII., v leto 1582. Cerkev zahteva samo, da se spoštuje sedmi dan kot nedelja. Zdaj je odvisno samo še od Organizacije združenih narodov ali bomo že letos začeli šteti po novem koledarju.

Spremembe pa bodo zelo velike. Po novem koledarju bo imelo leto 365 dni in bo razdeljeno v enaka trimesečja po 91 dni, to je po 13 tednov ali tri mesece. Vsak prvi mesec vsakega trimesečja se bo začel in nehal z istim dnevom. Na primer: januar, april, julij in oktober se bodo začeli z nedeljo in končali v torek. Imeli bodo po 31 dni; februar, maj, avgust in november pa bodo imeli začetek v sredo in se bodo končali s četrtkom; imeli bodo po 30 dni.

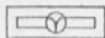
Vsako leto se bo pričelo vedno z nedeljo. Zadnji dan v letu, 31. decembra, bo »Svetovni praznik«. Vsako četrto leto bo pre-

stopno. Prestopni dan pa bo imelo po 30. juniju.

Ugodnosti bodo različne. Predvsem se bodo praznovali cerkveni prazniki na isti dan. Železnicam in avtobusnim progam ne bo več potrebno spreminjati urnika vsako leto posebej, ker bo koledar vedno enak, večer. Olajšani bodo bančni in trgovski posli, ker bodo zapadlosti vsak trimeser prišle na isti dan, to je na soboto. Še bolj ugoden bo novi koledar za šole. Ker bodo trimesečja nespremenljivo razdeljena, bo možno tudi učno tvarino sorazmerno porazdeliti. Prav tako tudi ne bo sitnosti s počitnicami, ki so bile enkrat prej, drugič pozneje.

Novi koledar torej ne bo vsako leto drugačen, ampak vedno enak. Datumi bodo tudi padli na isti dan (n. pr. ponedeljek, torek ...) in si jih je zatorej mogoče lahko zapomniti.

Že iz tega kratkega orisa je razvidno velika korist »univerzalnega koledarja«.

ČLOVEK V VESOLJU

Ime	Država	Datum	Opombe
1) Jurij Gagarin	SSSR	12/4/61	na »Vostoku« - eno obkrož. - 109 minut
2) Alan Shepard	ZDA	5/5/61	» »Redstonu« - eno obkrož. - 15 minut
3) Virgil Grissom	ZDA	21/7/61	» »Redstonu« - eno obkrož. - 15 minut
4) German Titov	SSSR	6/8/61	» »Vostoku II« - 17 obkroženj - 25 ^h 18'
5) John Glenn	ZDA	22/2/62	» »Mercury' Ma-6« - 3 obkrož. - 4 ^h 56'
6) Scott Carpenter	ZDA	24/5/62	» »Mercury' Ma-7« - 3 obkrož. - 4 ^h 56'
7) Adrijan Nikolajev	SSSR	11/8/62	» »Vostoku III« - 64 obkroženj - 94 ^h 22'
8) Pavel Popovič	SSSR	12/8/62	» »Vostoku IV« - 48 obkroženj - 70 ^h 58'
9) Valter Schirra	ZDA	3/16/62	» »Sigma 7« - 6 obkroženj - 9 ^h 13'
10) Gordon Cooper	ZDA	15/5/62	» »Faith 7« - 22 obkroženj - 34 ^h 20'
11) Valerij Bikovski	SSSR	14/6/63	» »Vostoku V« - 81 obkroženj - 119 ^h 6'
12) Valentina Teresková	SSSR	16/6/63	» »Vostoku VI« - 48 obkroženj - 70 ^h 50'

POŠTNE PRISTOJBINE

Pisma:	do 20 g: L 30;	v tujino L 70
»	za nadaljnjih 20 g: » 20;	» » 40
Dopisnice:	» 25;	» » 40
Razglednice:	» 15;	» » 15
»	več kot 5 besed: » 25;	» » 40
Tiskovine za 50 g:	» 10;	» » 15
Priporočeno, dodatek:	» 85;	» » 90

Paketi:	Brzjavke 16 besed:	L 250
do 1 kg: L 280	» vsaka beseda več:	» 15
» 2 » : » 300	» nujne do 16 besed:	» 490
» 5 » : » 360	» » vsaka beseda več:	» 30
» 10 » : » 460		
» 20 » : » 660		

Radijska pristojbina: celotna	L 3400
» četrtletna - prvi obrok »	1600
» ostali obroki	» 650
Televizija: celotna	» 12.000

KOLIKO JE URA?

Ko je v Srednji Evropi in tudi pri nas **poldne** imajo:

v vzhodni Sibiriji in na zahodni Alaski . . .	polnoči
v srednji Alaski in na Društvenih otokih . . .	1 uro
v porečju Yukona	2 »
v Zapadni Ameriki	3 »
v zapadni Mehiki in Kanadi	4 »
v Srednji Ameriki, na Grönlandu in v za- padni Braziliji	6 »
v vzhodni Braziliji, Uruguayu, na Orkadih	8 »
na Izlandu, Madeiri in Kanadskih otokih .	10 »
Irska in vsa zapadna Afrika	11 »
v vzhodni Evropi (od Bolgarije na vzhod in vsa srednja Afrika	13 »
v Arabiji	15 »
v Pakistanu, v centralni Aziji	16 »
v zadnji Indiji	18 »
na Kitajskem, Malajskem otočju, v zapadni Avstraliji	19 »
v vzhodni Avstraliji, v Mikroneziji, Tasmaniji	21 »
na Novem Zelandu, na Polineziji	23 »
na otočju Cook in Tonga	23,40 »

KOLEDNIKOVO

slóvo

in pozdrav

Zopet smo na razpotju dveh let. Od starega se poslavljamó, novemu nazdravljamo.

Staro leto, ki je zginilo v večni zaton, je tudi našim rojakom v tujini in doma prineslo marsikaj dobrega; na žalost, v naših bridkih časih morda še več slabega.

Toda, dragi rojaki, po vzgledu naših očetov in dedov je treba vzeti dobro kot dar iz božjih rok, težave pa kot preizkušnje in kažipot v boljše dni.

Ti pa bodo resnično zasijali, če bomo tudi sami, kot pravi stari pregovor, svoje sreče kovači. Ne smemo samo križemrok

stati in v nebo zijati, češ od zgoraj bo prišla pomoč. Naš nauk uči: moli, pa tudi delaj!

Zato veljaj prvi kolednikov pozdrav predvsem tistim, ki se žrtvujejo za našo zemljo in ljudi z večno daritvijo na oltarjih in vztrajnim delom med nami. Ohranjujejo nam dragoceno dediščino vere in jezika.

Drugi pozdrav naj ponesejo naše misli vsem tisočem in tisočem naših bratov in sestra, ki so razkropljeni po svetu. Ta in oni se je za praznike vrnil v domovino in si je morda za sveto noč prižgal tih plamenček tople domačnosti. Premnogim pa niti to ni več dano, vzela jih je tujina in jih vrnila več ne bo! Na njih grobove romajo naše molitve ...

Kaj pa nam vsem vošči za leto 1964 »Trinkov koledar«, ki že deseto leto prihaja v vas? Predvsem želi, da bi se okrog njega in Trinkovih naukov povezali v skupni zavesti do doma in roda vsi naši rojaki kot ena sama družina; konec naj bi bilo slehernih razprtij med nami! Novo leto naj bi tudi naši ožji deželici in nje ljudem prineslo

vse pravice, katere jim gredo po božjem pravu in človeških postavah. Trinkov koledar vam vsem, ljubi rojaki, vošči po svojem koledniku, da bi se te svete pravice podpečatile za nas vse.

Do njih pa bomo prišli le tedaj, če bomo tudi z lastnimi močmi gradili svoj novi čas po starem, a vedno veljavnem geslu:

MOLI IN DELAJ!

K A Z A L O

	Stran
Leto 1964	4
Mesečni koledar	8
V Trinkov spomin	32
Hiša, ki ga je vzgojila	33
Naši jubilanti	43
Gospodu Kjačiču ob zlati maši	43
Srebrnomašnik Cramaro	44
Starinska cerkev	47
Iz Trinkovih pesmi	50
Dvoje velikanov —	
Papež Janez XXIII.	52
Predsednik Kennedy	55
Misijonarju Janezu Obali	61
Naši priimki	63
Slovenski vikarijat Terske doline	65
Naši čudaki	74
Rodna vas	80
Tegobe in težave naših krajev	82

	Stran
Pismo iz tujine	87
Mrak v vasi	88
Nekaj okroglih	89
Odgovor ovcè	91
Še eden jubilant	92
Znamenit rojak	93
Po naši zemlji sem hodil	95
Stara božična	103
Stare ljudske	105
Si vedel?	107
Nove mere	109
Novi koledar	110
Človek v vesolju	112
Poštna pristojbine	113
Koliko je ura?	114
Kolednikovo slovo	115
Kazalo	118

Urejuje prof. Rado Bednarič

uff. sup.

S

TRINKOV koledar

inv.št:

4907